MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické

Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

11/2026
Listopad

Finanční management IMF staff papers Únes - účetnictví neziskového sektoru Ekonomický časopis Trésor-economics Právo pro podnikání a zaměstnání
International VAT monitor Finanz-Rundschau Der Betrieb Bulletin for international taxation Bankovnictví The Economist Finansy Soudní rozhledy
Daňová a hospodářská kartotéka Monatsbericht des BMF Hospodářské noviny Poradce veřejné správy Daně a právo v praxi EKO Politická ekonomie
Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik Clo-douane European taxation Euro The Financial regulator Ekonomická revue Prague economic pap
WirtschaftsWoche Umsatzsteuer-Rundschau Daňový expert Kapitál Praktický poradce v daňových otázkách Deutsche Bundesbank - Monatsbericht Obc
Právní rozhledy Wirtschaft und Statistik Voprosy ekonomiki Geldpolitik & Wirtschaft Ekonom Financial Times Právník CEE Quarterly Pojistné rozpr
Účetnictví Auszüge aus Presseartikeln Národní pojištění Bundesgesetzblatt Statistiken - Daten & Analysen Ekonomické rozhledy Handelsblatt Biatec
Fiscal studies The International economy Acta Oeconomica Pragensia Finance a úvěr FinanzArchiv Conjoncture Finanční, daňový a účetní bulletin O
Finanz-Rundschau Právní rádce Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále Journal of financial crime Finanzmarktstabilitätsbericht Journal of money

Finanční a ekonomické INFORMACE
Dokumentační bulletin MF
Přehled dokumentovaných článků, knih a dalších informačních zdrojů

Vydavatel:
Ministerstvo financí,
odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:
Mgr. J. Machonský

Redakční rada:
Mgr. Jiří Benda, MgA. Alžběta Bublanová, Ing. Martina Fričová, Bc. Ivana Janoušková, Mgr. Jiří Machonský, PhDr. Lenka Tvrdá, Mgr. Eva Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:
MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcr.cz

Distribuce:
Ministerstvo financí, odbor Rozvoj ICT, odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcr.cz

Číslo odevzdáno do tisku 20. 11. 2026
Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:
http://knihovna.mfcr.cz/bulletin.php (intranet)
http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin (internet)

Do čísla přispěli:
MgA. Alžběta Bublanová Ing. Martina Fričová, Bc. Ivana Janoušková, Ing. Libor Kadavý, PhDr. Lenka Tvrdá, Mgr. Eva Vaňová

Vážení čtenáři,

v listopadovém čísle našeho odborného časopisu Vám přinášíme článek „**Demografické trendy a stárnutí populace: Česká republika v evropském srovnání**“. Autoři se věnují jednomu z nejvýznamnějších dlouhodobých trendů současnosti – stárnutí populace a jeho dopadům na společnost, trh práce i veřejné finance. Na základě českých i evropských dat ukazují, jak se mění věková struktura obyvatelstva, jaké postavení zaujímá Česká republika v rámci Evropské unie a jaké výzvy budou demografické změny přinášet v následujících desetiletích.

Článek připomíná, že za rostoucím podílem seniorů nestojí pouze prodlužování délky života, ale také dlouhodobě nízká porodnost. Demografická transformace tak postupně ovlivňuje nejen počet obyvatel a podobu domácností, ale také fungování důchodových systémů, zdravotnictví a dalších veřejných služeb.

Součástí čísla je rovněž rozhovor s Miroslavem Uřičařem, autorem knihy **Soukromí v digitální době**. Rozhovor otevírá stále aktuálnější téma ochrany soukromí v éře masového shromažďování dat. Diskutovány jsou nejen právní limity využívání osobních údajů ze strany orgánů veřejné moci, ale také otázky transparentnosti, kontroly a informovanosti občanů o tom, jaká data jsou o nich uchovávána a k jakým účelům mohou být využívána.

Oba příspěvky spojuje pohled na významné společenské změny, které budou formovat českou i evropskou společnost v příštích letech. Zatímco jeden se zaměřuje na demografickou budoucnost Evropy, druhý na ochranu základních práv v digitálním věku.

Věříme, že Vás hlavní článek, rozhovor i pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujmou. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. Jiří Benda

vedoucí redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

Evropská komise zveřejnila metodický dokument 2027 Ageing Report: Underlying Assumptions & Projection Methodologies, který představuje výchozí předpoklady a postupy používané při tvorbě dlouhodobých projekcí stárnutí populace a jeho dopadů na veřejné finance v EU. Publikace popisuje metodiku demografických, ekonomických i rozpočtových projekcí a poskytuje důležitý základ pro budoucí hodnocení vývoje důchodových, zdravotních a dalších věkově podmíněných veřejných výdajů v členských státech.
https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2027-ageing-report-underlying-assumptions-projection-methodologies_en?pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=ecfin-new-publication

Publikováno na webu MF

Makroekonomická predikce - listopad 2026:
https://mf.gov.cz/cs/rozpoctova-politika/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2026/makroekonomicka-predikce-listopad-2026-65661

Fiskální výhled ČR – listopad 2026:
https://mf.gov.cz/cs/rozpoctova-politika/makroekonomika/fiskalni-prognoza-a-fiskalni-vyhled/2026/fiskalni-vyhled-cr-listopad-2026-65659

Vánoční provoz v Odborné knihovně MF

Rádi bychom Vás upozornili, že ve dnech 23. 12. 2026 - 1. 1. 2027 bude Odborná knihovna MF uzavřena. Děkujeme za pochopení.

Ostatní služby v oblasti informační podpory poskytované oddělením 5903 - Informační podpora a knihovna zůstávají zachované. V případě urgentní potřeby lze i v období Vánoc zaměstnance Odborné knihovny MF kontaktovat telefonicky: 257 042 588 nebo e-mailem: knihovna@mfcr.cz.

Od 1. 1. 2027 Finanční a ekonomické INFORMACE pouze digitálně

Dovolujeme si Vás upozornit, že vzhledem k aktuálním trendům práce s odbornými informacemi a s ohledem na požadované úspory boude od 1. 1. 2027 Finanční a ekonomické INFORMACE, Dokumentační bulletin MF vydáván a distribuován pouze v elektronické podobě.

O B S A H

Podrobně k tématu..... 4

Demografické trendy a stárnutí populace: Česká republika v evropském srovnání.... 4

Rozhovor s autorem.....10

Miroslav Uřičař: Lidé vůbec netuší, jaká data se o nich shromažďují 10

Dokumentace českého a zahraničního tisku……..……...13

Daně..... 13
Ekonomické vědy. Ekonomie 18
Finance. Bankovnictví. Měnový systém 19
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny 22
Informatika. Počítače..... 23
Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace 23
Obchod. Cla. Mezinárodní finance 23
Podnik a podnikání 24
Pojišťovnictví. Sociální péče 25
Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství 25
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé 26
Právo..... 27
Statistika. Demografie. Sociologie 30
Účetnictví 30
Veřejná správa 31
Veřejné finance. Rozpočet..... 32
Životní prostředí 34
Ostatní 35

Přehled nových knih 40

Demografické trendy a stárnutí populace: Česká republika v evropském srovnání

Mgr. Libor Kadavý, Mgr. Eva Vaňová
Oddělení 5903, Informační podpora a knihovna. Archiv vydaných čísel

Demografické stárnutí představuje jeden z nejvýznamnějších dlouhodobých společenských trendů současnosti. Většina evropských zemí včetně České republiky čelí kombinaci nízké porodnosti, prodlužování délky života a změn ve věkové struktuře obyvatelstva, které vedou k postupnému růstu podílu starších osob v populaci. Tyto procesy mají dalekosáhlé důsledky nejen pro vývoj počtu obyvatel a strukturu domácností, ale také pro fungování trhu práce, systém sociálního zabezpečení, zdravotnictví a veřejné finance.

Přestože je stárnutí populace společným rysem prakticky všech členských států Evropské unie, jeho intenzita a očekávané dopady se mezi jednotlivými zeměmi významně liší. Rozdíly lze pozorovat jak v současné věkové struktuře obyvatelstva, tak v projekcích budoucího vývoje, které odrážejí odlišné populační trendy, historický vývoj porodnosti, migrační pohyby i institucionální nastavení jednotlivých států.

Cílem tohoto článku je představit hlavní trendy a prognózy demografického vývoje České republiky v širším evropském kontextu. Pozornost je věnována zejména změnám věkové struktury obyvatelstva, vývoji ukazatelů demografického stárnutí a postavení České republiky ve srovnání se státy střední Evropy a ostatními členskými státy EU. Vzhledem k významu těchto trendů jsou stručně zmíněny také některé souvislosti týkající se veřejných financí a důchodových systémů. Jejich podrobnější analýza však přesahuje rámec tohoto příspěvku a bude předmětem navazujícího přehledového článku.

Demografický vývoj České republiky

Hlavní demografické trendy Česka vyplývají ze Zprávy o očekávaném vývoji úmrtnosti, plodnosti a migrace v České republice (2023–2100)[1]. Projekce Českého statistického úřadu předpokládá pokračující prodlužování délky života, přetrvávání relativně nízké porodnosti a další posun rodičovství do vyššího věku. Naděje dožití při narození by měla vzrůst ze 77 let u mužů a 83 let u žen v roce 2023 na 89,4, respektive 92,6 let do konce století. Zároveň se bude snižovat rozdíl mezi délkou života mužů a žen z dnešních přibližně šesti let na zhruba tři roky. Významným zjištěním je, že další prodlužování života bude stále více výsledkem poklesu úmrtnosti ve vyšším věku, zejména mezi osobami staršími 70 let, zatímco vliv úmrtnosti v mladších věkových skupinách bude již minimální.

Projekce plodnosti naopak nepočítá s návratem k úrovni prosté reprodukce. Úhrnná plodnost by měla dlouhodobě setrvat okolo 1,5 dítěte na ženu, přičemž bude pokračovat odkládání rodičovství do vyššího věku. Průměrný věk matky při narození dítěte by se měl zvýšit z 30,4 roku na více než 31 let a dále poroste podíl porodů žen ve věku nad 30 let.

Zajímavým a méně často uváděným závěrem je očekávaná proměna rodinných modelů. Podíl žen se dvěma dětmi, který byl u generace narozené v roce 1974 přibližně 52 %, by se u generace narozené kolem roku 2000 mohl snížit na 42 %. Naopak by vzrostl podíl bezdětných žen z přibližně 10 % na 20 %, zatímco podíl žen s jedním dítětem by mírně vzrostl. Projekce tak naznačuje pokračující diverzifikaci reprodukčního chování a oslabování tradičního modelu dvoudětné rodiny.

Z hlediska dlouhodobého demografického vývoje tak zpráva potvrzuje, že hlavní příčinou stárnutí populace nebude pouze prodlužování života, ale také přetrvávající nízká porodnost. Výsledkem bude výrazný růst podílu starších osob a další proměna věkové struktury obyvatelstva s významnými důsledky pro trh práce, důchodový systém i fungování veřejných služeb.

[1] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zpráva o očekávaném vývoji úmrtnosti, plodnosti a migrace v České republice.* Online. Praha: Český statistický úřad, aktualizováno 25. 1. 2023. Dostupné z: https://csu.gov.cz/zprava-o-ocekavanem-vyvoji-umrtnosti-plodnosti-a-migrace-v-ceske-republice. [cit. 2026-10-21]

Současná demografická data[2] potvrzují trendy předpokládané populačními projekcemi. ČR na konci roku 2025 evidovala téměř 10,9 milionu obyvatel, nejvíce od konce druhé světové války. Populace se však zvýšila pouze o 6,3 tisíce osob a růst byl zajištěn výhradně zahraniční migrací, jejíž saldo dosáhlo 42 tisíc osob. Přirozený úbytek obyvatelstva byl naopak nejvyšší za více než sto let.

Pokračovalo rovněž demografické stárnutí, když podíl osob ve věku 65 let a více vzrostl na téměř 21 % obyvatel, tedy na 2,27 milionu osob. Tento proces je doprovázen kombinací nízké porodnosti a prodlužování délky života. Počet živě narozených dětí klesl již čtvrtý rok po sobě a dosáhl historicky nejnižší úrovně od počátku celoplošného statistického sledování. Úhrnná plodnost se snížila na 1,28 dítěte na jednu ženu, což je výrazně pod hranicí prosté reprodukce. Naopak střední délka života dosáhla nových historických maxim, a to 77,5 roku u mužů a 83,2 roku u žen.

Vývoj ukazuje na prohlubující se nerovnováhu mezi mladší a starší složkou populace. Zatímco počet seniorů, zejména ve vyšším věku, dále roste, počet narozených dětí dlouhodobě klesá. Celkový populační růst je proto stále více závislý na zahraniční migraci, která byla i v roce 2025 významně ovlivněna příchodem občanů Ukrajiny. Tyto skutečnosti potvrzují předpoklady populačních projekcí a naznačují pokračující proměnu věkové struktury obyvatelstva v následujících desetiletích.

Česká republika ve středoevropském kontextu

Demografický vývoj České republiky vykazuje řadu společných rysů s ostatními zeměmi střední a východní Evropy. Region jako celek prošel po roce 1990 výraznými demografickými změnami spojenými s poklesem porodnosti, prodlužováním délky života a proměnou věkové struktury obyvatelstva. Významnou roli sehrála také emigrace, která se v řadě zemí po otevření evropského pracovního trhu týkala zejména mladších a ekonomicky aktivních věkových skupin. V kombinaci s nízkou plodností tak přispívala nejen k populačním úbytkům, ale také k urychlení procesu demografického stárnutí.[3]

Ve srovnání s řadou okolních států však představuje Česká republika poměrně specifický případ. Zatímco Litva mezi lety 1990 a 2021 ztratila 24,3 % obyvatel, Estonsko 15,3 % a Maďarsko 6,2 %, česká populace ve stejném období vzrostla o 1,3 %. Mírný růst zaznamenalo pouze Slovensko (+3,3 %). Česká republika tak na rozdíl od řady zemí střední a východní Evropy nebyla dosud vystavena výraznému dlouhodobému poklesu počtu obyvatel.[4]

Přesto ani Česko neuniká procesu populačního stárnutí. Charakteristickým rysem českého vývoje je skutečnost, že stárnutí ekonomicky aktivních středních vrstev probíhalo v letech 2005–2021 pomaleji než stárnutí populace jako celku. Současně dochází k proměně generační struktury a k postupným změnám sociálního i ekonomického postavení jednotlivých věkových skupin.

Demografické změny se přitom neprojevují pouze ve věkové struktuře obyvatelstva, ale také ve struktuře domácností. Rostoucí počet seniorů vede k vyššímu zastoupení jednočlenných domácností a domácností tvořených staršími osobami, což představuje trend pozorovatelný v celé střední Evropě. Tyto změny mohou mít významné důsledky pro organizaci péče, bytovou politiku i fungování sociálních služeb.

Výsledky regionálních srovnání tak potvrzují, že Česká republika sdílí základní demografické trendy charakteristické pro střední Evropu, současně si však v některých ukazatelích zachovává příznivější postavení než řada okolních zemí.

[2] KOUKALOVÁ, Marta. *Populační vývoj Česka v roce 2025*. Praha: Český statistický úřad, 2026. Dostupné z: https://csu.gov.cz/populacni-vyvoj-ceska-v-roce-2025. [cit. 2026-10-21]

[3] MUSZYŃSKA, Joanna, WĘDROWSKA, Ewa a SZCZEPANIAK, Małgorzata. *Diversity in the Demographic Characteristics of the Middle Classes in Selected Central Eastern European Countries*. *Demografie*. 2025, roč. 67, č. 4, s. 211-229. DOI: 10.54694/dem.0368.

[4] dtto

Demografické trendy a stárnutí populace v Evropské unii

Za poslední dekádu se téměř v celé Evropě zvýšil medián věku obyvatelstva, který v současnosti v EU dosahuje 44,9 roku. Dle Eurostatu[5] je více než 22 % obyvatel EU starší 65 let, přičemž do roku 2050 by se tento podíl mohl zvýšit přibližně na 30 %. Vývoj souvisí zejména s dlouhodobě nízkou porodností a s prodlužováním střední délky života v důsledku zlepšujících se životních podmínek a zdravotní péče. Tyto procesy postupně mění věkovou strukturu populace a vedou k proměně tradičního tvaru populační pyramidy. V Evropě se očekávaná délka života při narození zvýšila z přibližně 69 let v roce 1960 na více než 81 let v současnosti. Důsledkem je klesající podíl osob v produktivním věku, a naopak rostoucí zastoupení starších věkových skupin, což představuje významnou sociální a ekonomickou výzvu pro evropské státy.

Demografická transformace se však neprojevuje pouze stárnutím populace. Podle Evropské komise zahrnuje také změny struktury domácností, růst počtu jednočlenných domácností, změny migračních toků a významné rozdíly mezi jednotlivými regiony Evropské unie. Demografické změny proto ovlivňují nejen věkovou skladbu obyvatelstva, ale také organizaci veřejných služeb a regionální rozvoj.

Zpráva Evropské banky pro obnovu a rozvoj[6] předpokládá, že pokles podílu obyvatelstva v produktivním věku v rozvíjejících se evropských ekonomikách sníží roční růst hrubého domácího produktu v období 2024 až 2050 v průměru o téměř 0,4 procentního bodu. Pomoci by mohla kombinace vyšší migrace, technologického pokroku podporujícího růst produktivity a vyšší participace starších osob na trhu práce. Zpráva současně upozorňuje, že jednotlivé evropské země vstupují do procesu demografického stárnutí z rozdílných výchozích podmínek. Schopnost vyrovnat se s demografickými změnami proto bude záviset nejen na věkovém složení obyvatelstva, ale také na kvalitě institucí, úrovni vzdělání, produktivitě práce a míře ekonomické aktivity starších generací.

Nicméně neexistuje jediný politický nástroj nebo opatření, které by samo o sobě dokázalo tento trend zvrátit. Ke zmírnění dopadů očekávaného vývoje je proto zapotřebí kombinace různých veřejných politik, které však nemusí být vždy politicky populární a mohou současně představovat dodatečnou krátkodobou zátěž pro veřejné rozpočty evropských států.

Od 60. let minulého století klesl celosvětový průměrný počet dětí na ženu o více než polovinu, konkrétně z přibližně pěti na současných 2,25 dítěte. Řada ekonomik se rovněž nachází pod hranicí prosté reprodukce 2,1 dítěte na ženu, která je považována za úroveň nezbytnou k dlouhodobému zachování velikosti populace.

Tento vývoj souvisí mimo jiné s rostoucí úrovní vzdělání, proměnou genderových rolí a vyššími profesními ambicemi, které vedou k odkládání založení rodiny do vyššího věku. Lidé dnes zároveň vnímají více alternativních možností seberealizace a ekonomického uplatnění, což může přispívat k pozdějšímu vstupu do manželství a rodičovství.

Podíl sezdaných osob ve věku 31–35 let v postkomunistických ekonomikách klesl z přibližně 80 % u poválečné populačně silné generace (narozené v letech 1946–1964) na zhruba 65 % u generace mileniálů. Spolu s uzavíráním manželství odkládají mladí lidé také založení rodiny, a to například v důsledku ekonomické nejistoty nebo omezené dostupnosti bydlení. Demografické změny přitom nelze vysvětlit pouze ekonomickými faktory. Významnou roli hraje také proměna hodnotových preferencí, rostoucí individualizace životních drah a širší možnosti osobní seberealizace, které ovlivňují rozhodování o vstupu do manželství i založení rodiny.

---

[5] EUROSTAT. *Population structure and ageing*. Online. In: Eurostat. 2 February 2026. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing#Highlights [cit. 2026-08-20]

[6] JAVORCIK Beata. *Transition Report: Brave old world*. Online. In: European Bank for Reconstruction and Development. 25 November 2025. Dostupné z: https://www.ebrd.com/home/news-and-events/publications/economics/transition-reports/transition-report-2025-26.html [cit. 2026-08-24] ISBN: 978-1-898802-56-3. ISSN: 1356-3424

Řada vlád proto přijímá opatření na podporu porodnosti. Patří mezi ně finanční pobídky, rodičovská dovolená, dotovaná péče o děti či podpora technologie asistované reprodukce. Jejich dlouhodobý vliv na úroveň plodnosti je však omezený. Některé velkorysejší programy mohou krátkodobě zvýšit počet narozených dětí, jejich účinek však obvykle odezní po ukončení poskytovaných pobídek.

Prosazování dlouhodobých reforem může být současně komplikováno skutečností, že společně se stárnutím populace stárne také voličská základna. Demografické změny se proto nepromítají pouze do ekonomické a sociální sféry, ale postupně ovlivňují také veřejnou debatu a politické priority jednotlivých států. Rostoucí podíl starších věkových skupin může přispívat k odlišným preferencím jednotlivých generací a ovlivňovat podobu veřejných politik reagujících na demografické změny.

Rozdíly v demografickém vývoji členských států EU

Podle souhrnné zprávy Evropské komise 2024 Ageing Report[7], vypracované Generálním ředitelstvím pro hospodářské a finanční záležitosti, představuje stárnutí evropské populace jednu z nejvýznamnějších hospodářských a rozpočtových výzev, kterým bude Evropská unie v nadcházejících desetiletích čelit. Demografickou transformací projde celá EU, přestože dynamika stárnutí se mezi jednotlivými členskými státy liší. Na úrovni celé Unie vzroste starobní poměr závislosti z 36,1 % v roce 2022 na predikovaných 59,1 % v roce 2070.

Tento ukazatel vyjadřuje poměr počtu osob ve věku 65 a více let k počtu osob v produktivním věku (20–64 let). Hodnota 25 % například znamená, že na 100 osob v produktivním věku připadá 25 seniorů, tedy přibližně jeden senior na čtyři osoby v produktivním věku. Růst tohoto ukazatele ukazuje postupné snižování počtu ekonomicky aktivních osob připadajících na jednoho seniora a zvyšování demografického zatížení produktivní části populace. Projekce zároveň předpokládají pokračující pokles podílu obyvatel v produktivním věku na celkové populaci Evropské unie, což bude dále posilovat tlak vyplývající z nepříznivého věkového složení obyvatelstva.

V některých zemích, jako jsou Litva, Portugalsko nebo Řecko, by podle projekcí mohl tento ukazatel přesáhnout 70 %. Česká republika v tomto srovnání vykazuje poněkud mírnější vývoj, když se starobní poměr závislosti podle aktualizovaných národních projekcí Ministerstva financí ČR zvýší z 35,1 % na přibližně 51,5 % v roce 2070 a svého maxima dosáhne v roce 2059 na úrovni 55,8 %.[8] Ani relativně příznivější projekce České republiky však nemění skutečnost, že i zde dojde v příštích desetiletích k výraznému růstu počtu seniorů a ke zvyšování poměru osob v postproduktivním věku vůči ekonomicky aktivní populaci.

Rozdíly mezi členskými státy přitom nespočívají pouze v odlišném tempu růstu počtu seniorů, ale také v rozdílném vývoji populace v produktivním věku. Podle projekcí Evropské komise bude ve většině zemí EU pokračovat pokles podílu obyvatel ve věku 20 až 64 let, což může dále prohlubovat nerovnováhu mezi ekonomicky aktivní a závislou částí populace. Demografické stárnutí tak nepředstavuje pouze otázku rostoucího počtu seniorů, ale také postupného úbytku pracovní síly a změn ve věkové struktuře společnosti.

Významnou roli v demografických projekcích Evropské unie[9] hraje také migrace, která vedle plodnosti a úmrtnosti představuje jeden ze základních faktorů budoucího populačního vývoje. Podle projekcí

---

[7] GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO HOSPODÁŘSKÉ A FINANČNÍ ZÁLEŽITOSTI. *2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022-2070)*. Online. In: European Commision. 18 April 2024. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en [2026-09-07]

[8] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Czech Republic: Pension System Projections Update 2025*. National update of pension expenditure projections for the Ageing Working Group. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2025. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en [cit. 2026-09-02]

[9] GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO HOSPODÁŘSKÉ A FINANČNÍ ZÁLEŽITOSTI. *2024 Ageing Report. Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2022-2070)*. Online. In: European Commision. 18 April 2024. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en [2026-09-07]

Eurostatu[10] může migrace částečně zmírňovat pokles počtu obyvatel a zpomalovat tempo populačního stárnutí, není však schopna zvrátit celkový trend růstu podílu starších věkových skupin v populaci. Její význam dokládá i skutečnost, že v Evropské unii počet zemřelých dlouhodobě převyšuje počet narozených, zatímco celkový počet obyvatel v posledních letech nadále roste díky kladnému migračnímu saldu.

Co se týká veřejných výdajů, mezi členskými státy existují významné rozdíly v očekávaném vývoji důchodových výdajů. Na úrovni celé Evropské unie se mezi lety 2022 a 2070 očekává zvýšení veřejných výdajů na důchody z 11,4 % HDP na 11,8 % HDP, tedy o 0,4 procentního bodu.

Rozdíly mezi jednotlivými státy však neodrážejí pouze odlišnou intenzitu demografického stárnutí. Významnou roli hraje také nastavení důchodových systémů, vývoj ekonomické aktivity obyvatelstva a reformní opatření přijatá v minulých desetiletích. Země se srovnatelným demografickým vývojem tak mohou čelit výrazně odlišným rozpočtovým důsledkům. Ty budou záviset nejen na samotných demografických trendech, ale také na schopnosti jednotlivých států přizpůsobovat své instituce a veřejné systémy měnící se věkové struktuře obyvatelstva.[11]

Tyto rozdíly ilustrují projekce důchodových výdajů v jednotlivých členských státech. Na jedné straně stojí země jako Lucembursko s projektovaným růstem výdajů o 8,3 procentního bodu HDP, Malta (nárůst o 4,4 p. b.) nebo Maďarsko (nárůst o 4,3 p. b.). Na straně druhé se nacházejí státy, které díky dříve přijatým reformám a automatickým stabilizačním mechanismům očekávají pokles důchodových výdajů, zejména Řecko (o 2,5 p. b. HDP), Itálie (o 1,9 p. b.) nebo Portugalsko (o 1,8 p. b.).[12]

Česká republika v rámci Evropské unie

Z hlediska demografického vývoje se Česko nachází blízko průměru Evropské unie. Evropská populace stárne v důsledku souběhu dvou základních procesů: dlouhodobě nízké plodnosti a prodlužování střední délky života.[13] Česká republika se s mediánem věku okolo 44,5 roku pohybuje velmi blízko průměru Evropské unie, který dosahuje 44,9 roku, a nelze ji již považovat za relativně mladou populaci, jak tomu bylo ještě v minulých desetiletích.

Přestože změna věkové struktury populace představuje celoevropský fenomén, jeho intenzita se mezi jednotlivými členskými státy významně liší. K demograficky nejstarším zemím Evropské unie patří dlouhodobě zejména Itálie, Portugalsko a Řecko, kde se kombinuje velmi nízká porodnost s vysokou nadějí dožití. Tyto státy vykazují nadprůměrný podíl obyvatel ve věku 65 a více let a patří k zemím, které budou důsledkům růstu podílu seniorů čelit nejvýrazněji.[14]

Na opačném konci spektra stojí především Irsko, které si navzdory celoevropskému trendu zachovává relativně mladou věkovou strukturu. Medián věku zde činí přibližně 39 let, tedy zhruba o šest let méně než průměr Evropské unie. Irsko současně vykazuje příznivější porodnost a nižší zastoupení seniorů[15], což ukazuje, že tempo populačního stárnutí může být v rámci Evropské unie velmi rozdílné.

Česká republika se v tomto srovnání nachází mezi oběma uvedenými póly. Nečelí tak výraznému stárnutí jako některé státy jižní Evropy, současně však již nepatří mezi země s mladší věkovou strukturou. Její demografické charakteristiky se stále více přibližují evropskému průměru, a to jak z pohledu mediánu věku, tak podílu seniorů v populaci.

---

[10] EUROSTAT. *Population structure and ageing*. Online. In: Statistics Explained. European Commission, 2 February 2026. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing. [cit. 2026-10-21].

[11] EUROPEAN COMMISSION. *2024 Ageing Report* (viz dříve)

[12] EUROPEAN COMMISSION. *2024 Ageing Report* (viz dříve)

[13] EUROPEAN COMMISSION. Joint Research Centre. *Demographic transformation in the EU: understanding change and adapting to its consequences*. Online. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2026. Dostupné z: https://doi.org/10.2760/9943353. [cit. 2026-10-21]

[14] EUROPEAN COMMISSION. Joint Research Centre. *Demographic transformation in the EU: understanding change and adapting to its consequences*. Online. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2026. Dostupné z: https://doi.org/10.2760/9943353. [cit. 2026-10-21]

[15] dtto

Obdobné postavení zaujímá Česká republika také z hlediska očekávané délky života. Naděje dožití při narození se v Česku pohybuje kolem 80 let, což představuje hodnotu blízkou průměru Evropské unie. Nedosahuje sice úrovně států západní a severní Evropy s nejvyšší délkou života, současně však převyšuje řadu zemí střední a východní Evropy. Také v tomto ukazateli tak zaujímá spíše střední pozici mezi členskými státy EU, což odpovídá jejímu celkovému demografickému profilu.[16]

Česká republika je součástí širší evropské demografické transformace a její populační vývoj se v řadě ukazatelů postupně přibližuje průměru Evropské unie. Zvládání demografických změn bude záviset především na fungování trhu práce, vzdělávání, migrační politice a nastavení sociálních a zdravotních systémů.

Na závěr

Demografické prognózy naznačují, že stárnutí populace bude v následujících desetiletích jedním z určujících faktorů vývoje České republiky i celé Evropské unie. Přestože se intenzita a konkrétní podoba těchto změn mezi jednotlivými státy liší, společným rysem zůstává růst podílu starších osob, úbytek obyvatel v produktivním věku a proměna věkové struktury populace. Porozumění těmto trendům představuje důležitý předpoklad pro formulaci veřejných politik reagujících na budoucí demografický vývoj. Otázky ekonomických a fiskálních důsledků populačního stárnutí, zejména v oblasti důchodových systémů a veřejných financí, však vyžadují samostatnou analýzu, která přesahuje rámec tohoto článku.

Článek byl vytvořen za pomoci Microsoft Copilot. Autoři využili generativní AI technologii k návrhu struktury textu, k ověřování duplicit a k jazykovému sjednocení. Výstupy byly manuálně ověřeny, doplněny a editovány. Autoři nesou plnou odpovědnost za konečný obsah článku.

[16] EUROSTAT. *Population structure and ageing*. Online. In: Statistics Explained. European Commission, 2 February 2026. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing. [cit. 2026-10-21].

Miroslav Uřičař: Lidé vůbec netuší, jaká data se o nich shromažďují

Rozhovor vedla MgA. Alžběta Bublanová

Oddělení 5903, Informační podpora a knihovna. Archiv vydaných čísel

Kniha Soukromí v digitální době analyzuje ústavní a legislativní hranice pro plošné shromažďování údajů ze strany orgánů veřejné moci. Autor Miroslav Uřičař, advokát a odborník na regulační problematiky, včetně ochrany osobních údajů, v knize podrobuje detailnímu právnímu posouzení konkrétní typové zásahy do soukromí upravené právními předpisy.

Proč jste se rozhodl téma soukromí v digitální době úzce zaměřit na státní orgány, nikoli na soukromé instituce, jako jsou například sociální média?

Zabývám se obecně ochranou soukromí a v knize analyzuji šest případů nejrozsáhlejších plošných zpracování osobních údajů, mnohé z nich se týkají prakticky všech obyvatel ČR, jako například povinné uchovávání provozních a lokalizačních údajů elektronických komunikací. Dotčené osoby nejsou o zpracování informovány zpravidla vůbec, a navíc prakticky nemají možnost vyhnout se takovým zpracováním svých osobních údajů pro účely možného vyžádání některým z oprávněných orgánů.

V porovnání s tím sociální sítě nakládají z podstatné části s údaji, které uživatelé dobrovolně a vědomě uvedou, mnohdy je zveřejní širšímu okruhu adresátů. Skutečnost, že obchodní model sociálních sítí předpokládá určitou formu zpeněžování takovýchto údajů, minimálně ve formě cílené reklamy, je obecně dostupná. Ostatně sociální sítě své služby zpravidla poskytují pro uživatele bezplatně a je tedy snadné uvědomit si, že taková činnost musí být nějakou formou financována.

Když ale člověk nepáchá nic nekalého, proč by mu to mělo vadit?

To je velmi dobrá otázka, mimochodem, neslyším ji poprvé a jsem na ni tedy zvyklý. Já nikomu netvrdím a nesnažím se za nikoho rozhodnout, zda mu to má či nemá vadit. Je na každém, aby sám posoudil, jak vnímá konkrétní plošné uchování údajů o své osobě. K takovému posouzení si ovšem člověk musí být daného zpracování vědom a musí o něm být náležitě informován.

U plošných uchovávání údajů je zcela legitimní položit si otázku, proč by údaje o mé osobě měly být někde zpracovávány? Plošná uchovávání údajů se totiž vyznačují tím, že zahrnují údaje velikých skupin osob, například veškerých účastníků a uživatelů služeb elektronických komunikací, a to pouze pro případ jejich možného vyžádání některým z oprávněných orgánů, to však nastane pouze u velmi malého procenta údajů. Plošné uchovávání údajů ovšem představuje zásah do soukromí, jako jednoho ze základních lidských práv, chráněných Listinou základních práv a svobod, a to nejen u těch osob, jejichž údaje byly vyžádány, nýbrž u všech osob, jejichž údaje jsou (plošně) uchovávány. Například to, že spolu právě nyní sedíme zde, v budově Ministerstva financí, bude ještě dalších šest měsíců zjistitelné z údajů povinně uchovávaných mobilními operátory o poloze našich mobilních telefonů, včetně jejich IMEI (Mezinárodní identita mobilního zařízení – pozn. redakce) a dalších údajů.

Je tedy nutno zkoumat proporcionalitu takového zásahu. V mnoha případech tak činí generální advokáti Soudního dvora EU a kladou si otázku, zda je skutečně potřebné uchovávat údaje všech, jen proto, že malé procento z nás jsou (možná) zločinci? Se stejnou logikou by přece bylo možno zřídit například celostátní databázi otisků prstů či vzorků DNA všech osob.

U všech údajů uchovávaných v jakýchkoli databázích navíc hrozí neoprávněný přístup či dokonce zneužití. Reálný je jak externí útok, tak i selhání lidského faktoru, a to i na straně oprávněných orgánů. Základním principem ochrany osobních údajů je minimalizace zpracovávaných údajů. Proč by tedy měly být plošně zpracovávány údaje o tom, kde se pohybujeme či kam létáme na dovolenou?

Skutečně někdo shromažďuje informace o našich letech na dovolenou?

Ano, byť nepřímo. V tom spočívá kouzlo informační hodnoty plošně uchovávaných údajů. V rámci Jmenné evidence cestujících se povinně plošně shromažďují údaje leteckých cestujících. Logicky si to mnozí vyloží jako informace o konkrétní letence a řeknou si, že jim to nevadí. Nic proti tomu nemám. Jen je potřeba dodat, že nejde jen o seznam cestujících, jak by napovídal název, nýbrž o podrobnou

evidenci, zahrnující i číslo sedadla v letadle (tedy vedle koho jsem seděl), informace o úhradě letenky i o osobě plátce (a o dalších letenkách placených stejným způsobem) a další. Z informací o době mezi odletem a návratem, o tom, zda jste letěla sama či s kolegou, s manželem nebo s celou rodinou, a o úhradě soukromě či pracovně pak je snadné dovodit, zda jste letěla na pracovní cestu či na dovolenou. Z informací o tom, jak často a kam létáte soukromě, lze odhadovat Vaši finanční situaci a další informace.

Když ale vím, že je to kvůli bezpečnosti, tak mi to nevadí

Nejsem člověk názorově militantní a zejména své názory nikomu nevnucuji a neodsuzuji nikoho, kdo má v této věci názor odlišný. Netvrdím tedy, že boj proti terorismu nepřípustně zasahuje do našeho soukromí. Jsem však přesvědčen, že, právě ve světle stále přibývajících a prohlubujících se zásahů do soukromí, je nezbytné jednotlivé zásahy jednoznačně vymezit v právních předpisech, včetně oprávněných orgánů a zejména účelů využití údajů, dále též zajistit na obecné úrovni informovanost těch, kteří mají o informace zájem, a současně zakotvit adekvátní kontrolní mechanismy, bránící zneužití takových zásahů.

Dobře, ale jde přeci o naši bezpečnost

Ano, to bývá častý argument. Typický model, nejen v ČR, nýbrž i v jiných státech a také na úrovni EU, bývá takový, že zákonodárce zavede určité uchovávání údajů pro účel boje proti terorismu. Ten se pak rozšíří na boj proti závažné trestné činnosti, tedy její prevenci, odhalování, šetření a trestání, ani proti tomu přece nelze důvodně namítat. Pak následuje rozšíření na veškerou trestnou činnost a v poslední fázi na boj proti jakémukoli porušení právních předpisů, bez ohledu na závažnost. Ruku v ruce s tím přibývají oprávněné orgány, v řadě případů až po běžné správní orgány.

Na základě svého mnohaletého zkoumání této problematiky mohu říci, že v posledních letech přibývají stále nové případy plošného uchovávání údajů pro možné využití orgány veřejné moci, které ještě nedávno neexistovaly. Jde například o shromažďování údajů systémy v automobilech, zavedené od roku 2021, povinné plošné zpracování údajů cestujících v letecké dopravě, některé dopravní kamerové systémy a další. U každého plošného shromažďování navíc postupně přibývá oprávněných orgánů, které dospívají k závěru, že právě ony tyto údaje nezbytně potřebují ke své činnosti.

Standardně jsou to orgány činné v trestním řízení, primárně Policie ČR, zpravodajské služby, jako je BIS či Vojenské zpravodajství, ale například také ČNB, která je pro účely dozoru nad kapitálovým trhem oprávněna vyžádat si provozní, ale i lokalizační údaje účastníků a uživatelů elektronických komunikací. Paradoxně, dnešní roztříštěná právní úprava zásahů do soukromí stanoví např. pro vyžádání údajů elektronické komunikace Policií ČR možnost následného přezkoumání zákonnosti takového postupu soudem, ovšem například u vyžádání ze strany ČNB takový postup neexistuje.

Kde si mohu vyžádat informace o tom, jaká data se o mně uchovávají?

Rozlišil bych obecnou informaci o zpracování a uchovávání takových údajů od vyžádání údajů konkrétně ve vztahu k vaší osobě. Pokud jde o samotné vyžádání údajů, v rámci práva na přístup k údajům máte právo získat od toho, kdo o vás zpracovává údaje, bezplatně informace o tom, že tak činí, o jaké údaje se jedná, pro jaké účely, po jakou dobu a další podrobnosti. V případě povinných plošných uchovávání údajů to však takto neplatí. Oprávněné orgány jsou oprávněny vám i v případě vaší žádosti nesdělit informaci, že zpracovávají vaše údaje, že si je v konkrétním případě vyžádaly apod.

Výjimku představují provozní a lokalizační údaje vyžádané Policií ČR a některými dalšími orgány dle trestního řádu. Ten zakotvuje povinnost soudu, státního zástupce či policejního orgánu informovat dotčenou osobu o tom, že její údaje byly takto vyžádány, včetně poučení o právu podat návrh na přezkoumání zákonnosti takového postupu soudem. Tato povinnost je však výjimkou a v ostatních obdobných případech nic podobného neplatí.

Máte nějaký návrh řešení?

Samozřejmě, mám jich několik. Problematikou ochrany soukromí se zabývám dlouhodobě, jak ve své právní praxi, tak i v rovině teoretické, ústavněprávní. S rozvojem technologií budou nepochybně i do budoucna přibývat nové možnosti zásahů do soukromí v podobě plošného uchovávání našich údajů. Ve své knize jsem se proto zaměřil na návrh kontrolních mechanismů umožňujících kontrolu takových případů a bránících jejich zneužívání, a to tak, aby fungovaly obecně, i pro možné budoucí situace.

Například jaké mechanismy?

Velmi významným, přitom velmi jednoduchým, kontrolním mechanismem je povinné zveřejňování statistických údajů o míře využívání jednotlivých zásahů do soukromí. Takto například ještě nedávno Český telekomunikační úřad zveřejňoval každoroční stručný, jednostránkový přehled o počtech žádostí o provozní a lokalizační údaje elektronických komunikací. Bylo tedy možno sledovat trendy v čase, porovnávat je například s mírou objasněnosti trestné činnosti apod. a umožnit tak veřejnou kontrolu nad tímto institutem, aniž by to jakkoli zasahovalo do činnosti oprávněných orgánů. Toto pravidelné zveřejňování však bylo před několika lety, zcela bezdůvodně, zrušeno. Je to jen jeden příklad efektivní a snadné kontroly, mohl bych na toto téma hovořit dlouze.

Miroslav Uřičař je přední český právník a odborník na oblast elektronických komunikací, ochranu osobních údajů a regulační problematiku. Po předchozím působení v top-manažerských pozicích u předního mobilního operátora nyní dlouhodobě působí v advokacii, specializuje se také na ústavní limity zásahů do práva na ochranu soukromí. Působí mj. v odborné komisi Legislativní rady vlády, je rozhodcem stálého rozhodčího soudu či členem rozkladové komise ERÚ. Je autorem a spoluautorem řady odborných publikací zejména z oblastí ochrany osobních údajů a práva elektronických komunikací.

UŘIČAŘ, Miroslav. *Soukromí v digitální době.* Praha: C. H. Beck, 2025. ISBN: 978-80-7400-988-4

S technickým rozvojem narůstají možnosti zásahů do soukromí osob a přibývají i jejich nové formy. Publikace se věnuje problematice práva na ochranu soukromí ve vztahu k zásahům ze strany orgánů veřejné moci. Autor nejprve vymezuje tyto pojmy z legislativního hlediska, včetně legislativy EU, poté řeší kolize základních práv s veřejným zájmem. V další části knihy se zabývá jednotlivými typovými případy a vymezuje pět oblastí nejzávažnějších zásahů do práva na ochranu soukromí v podobě plošného shromažďování osobních údajů pro jejich možné využití orgány veřejné moci (provozní a lokalizační údaje elektronických komunikací, systémy dopravních kamer, údajů o zdravotním stavu aj.). Autor předkládá i analýzu relevantních rozhodnutí soudů i stanoviska orgánů dohledu nad ochranou osobních údajů. Na základě závěrů navrhuje konkrétní kontrolní opatření.

https://portaro.mf.gov.cz/records/ab2310d7-b2e4-48c8-a0ca-32be099c3347

Daně

Laura de la Motte
Anlegern drohen höhere Steuern auf Bitcoin-Erlöse
Investorům hrozí vyšší daně z výnosů z bitcoinu
Handelsblatt, Jg. 2026, Nr. 176 (14.9.2026), S. 38
Německý ministr financí L. Klingbeil plánuje nová pravidla pro investory do kryptoměn. Zisky z obchodování s bitcoiny, ethereem a dalšími kryptoměnami by měly v budoucnu od prvního dne podléhat srážkové dani ve výši 25 procent, k níž se připočítá solidární příplatek a případně církevní daň. Pro kryptoměny pořízené před 31. prosincem 2026 by měla platit výjimka. Dosud byly zisky po uplynutí jednoroční lhůty držení osvobozeny od daně. Kdo prodal dříve, musel zisky zdanit svou osobní sazbou daně z příjmů - v závislosti na výši příjmu až 45 procent. Návrh, který má k dispozici deník Handelsblatt, je předběžnou verzí tzv. referentského návrhu. V dalším legislativním procesu jsou proto ještě možné změny. Ve své současné podobě skrývají plány pro investory do kryptoměn několik překvapení: padesátiprocentní náhradní základ daně, zdaněny budou i transakce typu "krypto-krypto", dvojnásobné zpřísnění pro staking a lending, daň se bude vztahovat i na airdropy a bounty.

Britain's crazy tax system : tax reform
Bláznivý britský daňový systém : daňová reforma
The Economist, Vol. 461, (2026) No. 9519, p. 24-26
Článek kriticky hodnotí britský daňový systém, který je podle autora zbytečně složitý, nespravedlivý a brzdí ekonomický růst. Upozorňuje na řadu výjimek a nelogičností v daních z příjmu, DPH i ve zdanění nemovitostí, které vytvářejí nerovné podmínky a zkreslují ekonomická rozhodnutí jednotlivců i firem. Zvláštní pozornost věnuje daňovým prahům, úlevám a rozdílnému zdanění různých forem příjmů, které oslabují motivaci k práci, spoření i investování. Autor zastává názor, že jednodušší a spravedlivější daňový systém by mohl zvýšit efektivitu ekonomiky, podpořit produktivitu a zajistit stabilnější veřejné finance. -- Viz také s. 10.

Philip Baker
Building blocks of an international tax order : perspectives for multilateral cooperation
Základní pilíře mezinárodního daňového řádu : budoucnost mnohostranné spolupráce
Bulletin for international taxation, Vol. 80, (2026) No. 4-5, p. 330-337
Příspěvek hodnotí vývoj mezinárodní daňové spolupráce v r. 2025, který podle autora zvýšil nejistotu ohledně budoucnosti mnohostranné spolupráce v této oblasti. Zaměřuje se na činnost OECD, iniciativy OSN včetně přípravy Rámcové úmluvy OSN o mezinárodní daňové spolupráci a na regionální iniciativy v Evropě, Africe, Latinské Americe i v Asii. Autor analyzuje jejich potenciál převzít vedoucí roli při reformě mezinárodního daňového systému a dospívá k závěru, že rostoucí geopolitické a fiskální tlaky, nevyřešené otázky zdanění nadnárodních společností a přetrvávající rozdíly mezi státy globálního Severu a Jihu ztěžují další rozvoj mnohostranné spolupráce ve střednědobém horizontu. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky tematického čísla "Building Blocks of an International Tax Order".

Shafik Hebous and Alexander Klemm
Can Siri and Alexa pay taxes?
Mohou Siri a Alexa platit daně?
Bulletin for international taxation, Vol. 80, (2026) No. 4-5, p. 169-174
Článek se zabývá otázkou zdanění umělé inteligence v souvislosti s její rostoucí rolí v ekonomice. Autoři zkoumají, zda lze zdanění umělé inteligence odůvodnit z hlediska efektivnosti nebo daňové spravedlnosti, kdo by ve skutečnosti nesl případné daňové břemeno a jaké přeshraniční aspekty tato problematika přináší. Upozorňují, že za voláním po zdanění AI stojí oprávněné obavy z rostoucích nerovností, proměny daňových základů a vytěsňování pracovníků technologiemi. Dospívají však k závěru, že zvláštní daň zaměřená přímo na umělou inteligenci není vhodným řešením. Namísto toho doporučují daňovou politiku lépe postihující příjmy vytvářené digitální ekonomikou, zejména prostřednictvím zdanění v místě spotřeby, která zároveň reaguje na problémy přeshraničního zdanění a zachovává prostor pro inovace. Podle autorů spočívá skutečná výzva v přizpůsobení daňových systémů ekonomice, v níž stále větší podíl příjmů a tržní síly vytvářejí nehmotná aktiva, digitální platformy a inteligentní algoritmy. - Poznámky.

Coffer crunch : AI and taxes
Tlak na státní pokladnu : umělá inteligence a daně
The Economist, Vol. 461, (2026) No. 9519, p. 61-63
Článek se zabývá dopady umělé inteligence na daňové systémy a veřejné finance. Přestože AI může výrazně zvýšit produktivitu a ekonomický růst, zároveň může oslabit tradiční daňové příjmy států, které jsou dnes z velké části založeny na zdanění práce. Pokud bude růst podíl zisků firem a kapitálu na úkor mezd, mohou vlády čelit rostoucím rozpočtovým problémům. Rozhodující budou úpravy daňových systémů, zejména větší zdanění kapitálových příjmů, firemních zisků a spotřeby. Článek dochází k závěru, že rozvoj AI si pravděpodobně vyžádá významné změny daňové politiky, aby si státy zachovaly schopnost financovat veřejné služby i v nové ekonomické realitě.

Patricia Lampreave Marquez
The conflicts embedded in DAC6
Konflikty obsažené ve směrnici DAC6
European taxation, Vol. 66, (2026) No. 7, p. 305-316
Článek se zabývá oznamovací povinností podle směrnice DAC6 (2018/822/EU), která ukládá povinnost hlášení přeshraničních uspořádání, která mohou svým charakterem získat určitou daňovou výhodu, a jejími dopady na výkon profesí vázaných povinností mlčenlivosti. Autor zasazuje právní úpravu do kontextu rostoucích požadavků na daňovou transparentnost a mezinárodní výměnu informací prosazovaných Evropskou unií a OECD v rámci boje proti daňovým únikům, vyhýbání se daňovým povinnostem a agresivnímu daňovému plánování. Pozornost věnuje zejména otázce slučitelnosti vybraných aspektů směrnice DAC6 se základními zásadami práva Evropské unie, zejména se zásadou právní jistoty a ochranou legitimního očekávání, jakož i střetům mezi oznamovací povinností a profesní mlčenlivostí. Současně analyzuje interpretační problémy spojené s vymezením charakteristických znaků (hallmarks) oznamovaných uspořádání a s rozsahem oznamovací povinnosti. V závěru poukazuje na potřebu jednotnějšího a předvídatelnějšího výkladu právní úpravy založeného na průběžně aktualizovaných metodických pokynech a praktických příkladech. - Poznámky.

Václav Benda
DPH u stravovacích a ubytovacích služeb a změny pro rok 2027
Finanční, daňový a účetní bulletin, Sv. 34, (2026) č. 3, s. 22-25
Od 1.1.2027 čekají poskytovatele stravovacích a ubytovacích služeb významné změny v oblasti DPH. U stravovacích služeb zůstane snížená sazba daně ve výši 12 % zachována pro podávání jídel a nově se bude vztahovat také na nealkoholické nápoje podávané v rámci stravovací služby. Základní sazba 21 % se nadále uplatní na alkoholické nápoje a na dodání nápojů jako zboží. V oblasti ubytovacích služeb zůstává snížená sazba DPH beze změny. Článek vysvětluje dopady nové právní úpravy do praxe a upozorňuje na aspekty, jimž by podnikatelé v gastronomii a hotelnictví měli věnovat zvýšenou pozornost. Současně porovnává úpravu sazeb DPH platnou v letech 2026 a 2027.

Michal Dvořák
EET 2.0 se vrací. Koho se má týkat a co se od roku 2027 prakticky změní
Daně a právo v praxi, Sv. 31, (2026) č. 9-10, s. 2-5
Elektronická evidence tržeb je zvláštní forma průběžného hlášení vybraných tržeb správci daně. Článek představuje novou podobu elektronické evidence tržeb zavedenou zákonem č. 180/2026 Sb. (EET 2.0) a vysvětluje její hlavní principy, okruh dotčených subjektů i praktické dopady na podnikatele. Zaměřuje se zejména na nový pojem kontaktní platby, který určuje tržby podléhají evidenci, a na rozdíly oproti původnímu systému EET. Součástí příspěvku je rozbor způsobu evidence, rozsahu předávaných údajů, technických požadavků i zvláštního režimu EET OFF určeného vybraným poplatníkům v paušálním režimu. Autor rovněž upozorňuje na problematické situace při kombinaci různých prodejních kanálů a platebních metod a shrnuje harmonogram zavádění nové právní úpravy od r. 2027 -- K tématu viz také Daňový a účetní TIP č. 20/2026, s. 1-4.

Alena Wágner Dugová
Možnosti promíjení penále
Daně a právo v praxi, Sv. 31, (2026) č. 9-10, s. 13-16
Penále je jednou ze sankcí, kterou daňový řád používá k postihu porušení daňových povinností. Pokud je penále stanoveno v souladu se zákonem, tak může daňový subjekt požádat finanční úřad o jeho prominutí. Článek upozorňuje na jednotlivé aspekty promíjení penále a problematiku ilustruje několika praktickými příklady. Zaměřuje se na základní pravidla pro promíjení penále, posouzení možnosti promíjení kvůli závažnému porušení daňových a účetních předpisů v posledních třech letech a na posouzení rozsahu prominutí (dle posouzení zdrojového jednání a četnosti porušování povinností).

Petr Koubovský
Ocenění nemovitostí v daních aneb kdy, jak a kde se musí použít znalecký posudek a kdy je naopak postačující prostý odhad (odborný)
Bulletin Komory daňových poradců, Sv. 2026, č. 3, s. 17-25
Autor blíže vysvětluje okolnosti ocenění nemovitostí, resp. určení jejich hodnoty, v oblasti jednotlivých daní. Shrnuje možné důvody ocenění nemovitostí, rozdíly mezi odhadem a znaleckým posudkem a zaměřuje se na zpracování znaleckého posudku na ocenění nemovitosti. Přibližuje používané metody a výsledné formy ocenění nemovitostí v rámci znaleckého posudku i ceny posudků. Návazně se zaměřuje na znalecké posudky v daňovém řízení, na ocenění v dani z příjmů fyzických osob (např. posudek pro dědické řízení, při pozbytí vlastnického práva k nemovité věci, při pronájmu aj.), na ocenění v daních z příjmů právnických osob (nepeněžitý vklad do společnosti), na ocenění v oblasti převodních cen i ocenění v DPH. - Poznámky. -- Více k ocenění nemovitých věcí na s. 13-16.

Ondřej Málek
Postavení námitky v systému prostředků ochrany při placení daní
Bulletin advokacie, Sv. 2026, č. 9, s. 37-41
Autor systematizuje základní prostředky ochrany daňových subjektů při placení daní a na tomto základě vymezuje postavení námitky podle § 159 daňového řádu. Zdůrazňuje, že základním prostředkem ochrany zůstává odvolání, zatímco námitka má proměnlivou povahu, která se odvíjí od charakteru úkonu, proti němuž směřuje. Článek se věnuje postavení námitky v platební rovině správy daní po novele provedené zákonem č. 218/2025 Sb., účinné od 1. července 2025, a analyzuje podmínky jejího uplatnění i její vztah k odvolání, ochraně proti nečinnosti a prostředkům ochrany ve správním soudnictví. Zvláštní pozornost je věnována dopadům novelizace, která výslovně vyloučila možnost podat námitku proti exekučnímu příkazu, a důsledkům této změny pro systém procesní ochrany při správě daní. - Poznámky.

Judit Juhász and Anita Kucsora
Recent steps towards digitalization of the Hungarian tax system
Nedávné kroky k digitalizaci daňového systému v Maďarsku
European taxation, Vol. 66, (2026) No. 7, p. 345-348
Článek přibližuje aktuální směřování digitalizace maďarského daňového systému, který patří dle názoru autorek k nejpokročilejším v regionu střední a východní Evropy. Poukazuje na významný posun k bezpapírové a plně elektronické správě daňových záležitostí, založené na propojení systémů elektronické identifikace s digitálními procesy Národního daňového a celního úřadu. Pozornost autorky věnují zejména klíčovým digitálním platformám, rozvoji datově řízené správy daní a rostoucí automatizaci daňových procesů pro občany i podnikatelské subjekty. Současně nastiňují další směr vývoje reprezentovaný projektem ePayroll, založeným na průběžném vykazování údajů při vzniku relevantních událostí, který má dále posílit automatizaci plnění daňových povinností. Upozorňují rovněž na dopady těchto změn na daňovou správu i daňové subjekty a na nové otázky vyvolané rozvojem digitálního ekosystému. - Poznámky.

Davide Cotroneo, Andrea di Giualluca, Michele Maria Rossi and Michela Bassani
Rethinking permanent establishments in an era of tax transparency : a comparative approach
Přehodnocení konceptu stálé provozovny v době daňové transparentnosti : komparativní pohled
European taxation, Vol. 66, (2026) No. 7, p. 317-327
Článek se zabývá aktuálností konceptu stálé provozovny (PE) jako klíčového kritéria pro rozdělení daňových práv mezi státy při zdanění přeshraničních podnikových zisků v podmínkách rostoucí digitalizace a mezinárodní pracovní mobility. V návaznosti na aktualizaci Komentáře k čl. 5 Vzorové smlouvy OECD z r. 2025 analyzuje změny v interpretaci přeshraničních pracovních uspořádání, důkazních standardů a vymezení stálé provozovny. Prostřednictvím komparativní analýzy právních úprav Itálie, Velké Británie a Německa hodnotí rozdílné přístupy k implementaci doporučení OECD a míru sbližování i odlišování národních řešení. Autoři uzavírají, že koncept stálé provozovny zůstává i v podmínkách digitalizované ekonomiky vhodným kritériem pro určení, kdy vzniká státu právo na zdanění přeshraničních podnikatelských zisků (nexus rule). Namísto dalšího doktrinálního rozvíjení tohoto institutu však zdůrazňují potřebu vytvořit jasný důkazní rámec, který by umožnil jeho jednotné a předvídatelné uplatňování v praxi, a navrhují přijetí odpovídajícího soft-law nástroje OECD. - Poznámky.

Lai Keong Hal, Tze Chin Ong, Noor Sharoja Sapiei
Rethinking the de minimis threshold
Nový pohled na prahovou hodnotu de minimis
International VAT monitor, Vol. 37, (2026) No. 3, p. 141-146
Pravidlo de minimis bylo zavedeno s cílem zjednodušit výběr daní při dovozu zboží nízké hodnoty v případech, kdy by náklady na správu a výběr daně převýšily očekávaný daňový výnos. Autoři upozorňují, že v podmínkách rychlého rozvoje přeshraničního elektronického obchodování mohou široce koncipované výjimky narušovat daňovou neutralitu, deformovat hospodářskou soutěž a snižovat daňové výnosy. Analyzují proto přístupy ke zdanění dovozu zboží nízké hodnoty v Evropské unii a Malajsii. Zatímco EU zrušila osvobození těchto dovozů od DPH a zavedla zjednodušené elektronické mechanismy výběru daně, Malajsie naproti tomu řeší zdanění zboží nízké hodnoty prostřednictvím zvláštního režimu v rámci systému SST (daně z prodeje a daně ze služeb), který zohledňuje administrativní kapacity daňové správy i praktická omezení spojená s kontrolou dovozu na hranicích. - Poznámky.

Stef van Weeghel
The role of tax treaties
Úloha daňových smluv
Bulletin for international taxation, Vol. 80, (2026) No. 4-5, p. 322-326
Článek analyzuje úlohu dvoustranných a mnohostranných daňových smluv, které na základě modelových smluv OECD a OSN významně přispěly ke sbližování daňových systémů a rozvoji mezinárodního obchodu a investic. Autor upozorňuje, že jejich vliv přesahuje smluvní oblast a promítá se i do vnitrostátních pravidel mezinárodního zdanění. Současně poukazuje na přetrvávající spory o spravedlivé rozdělení práv zdanění a na skutečnost, že modelové smlouvy odrážejí zájmy států, jejichž potřeby mají OECD a OSN reprezentovat. Mnohostranný nástroj (MLI) vzniklý v rámci projektu BEPS hodnotí jako úspěšný, zatímco iniciativy OECD Pilíř 1 a Pilíř 2 podle něj provázejí významné problémy. V závěru zvažuje, zda by větší flexibilita a depolitizace modelových smluv mohly přispět k efektivnějšímu a spravedlivějšímu uspořádání mezinárodního zdanění. - Poznámky. -- Komentář k článku na s. 327-329.

Zdeněk Kuneš
Stanovení místa plnění při poskytnutí služby v ostatních případech
Účetní a daně, Sv. 29, (2026) č. 9, s. 10-25
V článku je na řadě praktických příkladů vyložena problematika stanovení místa plnění při poskytnutí služby v případech uvedených v § 10a až § 10i zákona o dani z přidané hodnoty. Zahrnuje stanovení místa plnění při poskytnutí přepravy osob; poskytnutí služby v oblasti kultury, umění, sportu, vědy, vzdělávání a zábavy osobě povinné a nepovinné k dani; dále poskytnutí stravovací služby, nájmu dopravního prostředku, služby prostředkovatelem osobě nepovinné k dani, služby přepravy zboží osobě nepovinné k dani a služby související s přepravou zboží. Jedná se rovněž o poskytnutí služby oceňování movité hmotné věci a práce na movité hmotné věci osobě nepovinné k dani; poskytnutí služby osobě nepovinné k dani do třetí země a poskytnutí telekomunikační služby, služby rozhlasového a televizního vysílání a elektronicky poskytované služby osobě nepovinné k dani.

Antonio A. Weffer and Hugo Arribas Saldana
VAT and transfer pricing : an analysis of the most recent and controversial interactions
DPH a převodní ceny : analýza nejnovějších a nejspornějších vzájemných souvislostí
European taxation, Vol. 66, (2026) No. 7, p. 339-344
Článek rozebírá sílící vzájemné prolínání přímého a nepřímého zdanění, jehož hlavními oblastmi jsou převodní ceny a daň z přidané hodnoty. Na pozadí sílící kontrolní činnosti daňových správ, které využívají pokročilé nástroje, jako jsou rozšířené dokumentační povinnosti, oznamování přeshraničních uspořádání podle DAC6, společné daňové kontroly či prvky umělé inteligence, autoři analyzují dvě významná rozhodnutí Soudního dvora EU, Arcomet Towercranes (C-726/23) a Stellantis Portugal (C-603/24). Pozornost je věnována zejména posouzení úprav převodních cen uvnitř skupin propojených osob z pohledu DPH a podmínkám pro uplatnění nároku na odpočet daně. Autoři dále rozebírají napětí mezi konceptem obvyklé tržní hodnoty v systému DPH a principem tržního odstupu používaným v oblasti převodních cen. Dospívají k závěru, že pro zajištění vyšší právní a daňové jistoty je nezbytné usilovat o větší harmonizaci obou regulačních rámců a vytvořit předvídatelnější podmínky pro daňové subjekty plnící své daňové povinnosti. - Poznámky.

Michal Dvořák
ViDA: jak se změní DPH v digitálním věku
Finanční, daňový a účetní bulletin, Sv. 34, (2026) č. 3, s. 18-21
Reforma ViDA (VAT in the Digital Age), přijatá na úrovni Evropské unie v roce 2025, zahrnuje tři klíčové oblasti: propojení strukturované elektronické fakturace s digitálním reportingem vybraných přeshraničních transakcí, změnu postavení některých platforem zprostředkujících krátkodobé ubytování a silniční přepravu cestujících a rozšíření režimu jednoho správního místa spolu s dalšími opatřeními, která v určitých případech omezí nutnost registrace k DPH v jiném členském státě. Článek podrobně analyzuje nový právní rámec a jeho praktické dopady na české podniky, zejména v oblasti přeshraničního obchodování, fungování digitálních platforem a plnění registračních povinností v zahraničí. Autor upozorňuje, že digitální reporting nahradí souhrnné údaje podrobnými transakčními daty, představuje nový centrální systém VIES určený k ukládání a porovnávání údajů o dotčených přeshraničních transakcích a seznamuje se zvláštním režimem Single VAT Registration, který postupně nahradí zjednodušení call-off stock. Zdůrazňuje rovněž, že reforma ViDA umožní správcům daně rychlejší přístup k informacím a jejich automatizované vyhodnocování, současně však zvýší význam správnosti vykazovaných údajů.

Jakub Zakouřil
Výdaje na reklamu a jejich prokazování ve světle poslední judikatury
Účetní a daně, Sv. 29, (2026) č. 9, s. 32-38
Článek se věnuje daňové uznatelnosti výdajů na reklamu a požadavkům na jejich prokazování v judikatuře Nejvyššího správního soudu. Vychází z poznatku, že reklamní výdaje dlouhodobě patří mezi časté předměty daňových kontrol a že nároky správce daně na rozsah a kvalitu dokladování se postupně zvyšují. Autor analyzuje aktuální judikaturu (rozsudky NSS sp. zn. 8 Afs 42/2020-58, 2 Afs 219/2021-54 a 21 Afs 94/2025-83) a zaměřuje se na vymezení požadavků kladených na daňové subjekty při prokazování skutečné realizace reklamních plnění. Pozornost věnuje rovněž hranici mezi legitimními důkazními požadavky správce daně a nepřiměřenou administrativní zátěží daňových subjektů. Na základě rozboru rozhodovací praxe formuluje doporučení k dokumentaci reklamních plnění a obhajobě souvisejících daňově uznatelných výdajů.

Zkrácené obsahy časopisů
Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Daně a právo v praxi : měsíčník informací z oblasti daní, práva a financí
Sv. 31, (2026) č. 9-10
EET 2.0 se vrací. Koho se má týkat a co se od roku 2027 prakticky změní (s. 2-5); Tlačítková novela: připravte se na změny v online uzavírání smluv (s. 6-10); Postihování nelegální práce pohledem finanční správy (s. 11-12); Možnosti promíjení penále (s. 13-16); Práce z domova a výhody práce z domova v rámci rodiny (s. 18-22); Uplatnění DPH u oprav a rekonstrukcí staveb pro bydlení (s. 23-27); Teplota na pracovišti: právní rámec, povinnosti zaměstnavatele a daňové aspekty nápojů na pracovišti (s. 28-34);

Cestovní náhrady v roce 2026 u zaměstnanců a OSVČ (s. 35-42); Základní principy a výkon výdělečné činnosti v EU - zdravotní a sociální pojištění (s. 43-46).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi
Sv. 2026, č. 19
Developeři - novinky v daních a účetnictví v roce 2026 (aneb jak na úroky z úvěrů a půjček) (s. 1-3); Zaměstnanecké opční plány a kvalifikované zaměstnanecké opce - 2. část - dokončení (s. 4-6); Dotazy a odpovědi: fakturace mezi OSVČ a s.r.o. se shodným předmětem podnikání; prodej nemovitosti po rekolaudaci na bytové jednotky a časový test pro osvobození; daňový nerezident a úroky z hypotéky; likvidace a manko zásob vlastní výroby - účtování (s. 6-8).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi
Sv. 2026, č. 20
EET 2.0: návrat evidence tržeb v novém kabátě (s. 1-4); Nákup a prodej ojetých automobilů z pohledu DPH - zvláštní režim: použité zboží (s. 5-7); Dotazy a odpovědi: předčasné ukončení finančního leasingu, odkup a následný prodej vozidla (s. 8).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi
Sv. 2026, č. 21
Práce z domova jako výhoda v rámci rodinného a osobního života - zásady práce na dálku obsažené v zákoníku práce, řešení náhrady výdajů při práci na dálku, výhody a nevýhody pro zaměstnance a pro zaměstnavatele, daňové řešení doplněné praktickými příklady (s. 1-5); Dotazy a odpovědi: bezúročná zápůjčka poskytnutá právnickou osobou a její daňové dopady; zdanění příjmu sportovce z reklamy a související daňové výdaje; osvobození příjmu z prodeje rodinného domu po převodu z podílového spoluvlastnictví do SJM; zápočet daně zaplacené v zahraničí u více příjmů ze stejného státu; použití fondu oprav a daňové posouzení rekonstrukce sklepa u bytového družstva (s. 6-8).

DPH aktuálně : novinky z oblasti daně z přidané hodnoty
Sv. 2026, č. 20
Časté dotazy v oblasti DPH - dodání nemovitých věcí; DPH u stavebních prací; sazba DPH u zdravotnického materiálu; osvobození od daně; oprava daně (s. 1-4); Dotazy a odpovědi: posouzení povinnosti k registraci k DPH při obchodu mimo EU; pasivní zušlechťovací styk s Ukrajinou a vykazování v přiznání k DPH; prodej podílu na bytové jednotce z hlediska DPH a DPPO; převod vozidla do osobního vlastnictví; oprava chybně vystaveného opravného daňového dokladu; příjmy z pronájmu bytu a DPH; DPH u převozu zemřelého na pitvu a zpět poskytovaného pohřební službou (s. 4-8).

Účetnictví v praxi
Sv. 30, (2026) č. 9-10
Výzva k poskytnutí údajů v daňovém řízení (s. 2-4); Autorské honoráře a varianty jejich zdanění (s. 5-10); Nejčastější chyby při uplatnění nároku na odpočet DPH (s. 11-16); Změny v DPH, které přináší nejen zákon o EET (s. 17-20); Hospodaření a financování SVJ: rozpočet, služby a fond oprav (s. 21-23); Poskytování finančních záruk ve skupině spojených osob (s. 24-26); Koordinační výbory letos vyjasnily 9 daňových problémů (s. 27-36); Hospodářský rok: kdy se firmě vyplatí změna účetního období (s. 37-40); Souběžné příjmy a důležitost dokladu ve zdravotním pojištění (s. 41-42).

Ekonomické vědy. Ekonomie

Deniz Sevinç, Veysel Karagöl
Do climate risks affect stock markets? : quantile connectedness analysis for major European economies
Ovlivňují klimatická rizika akciové trhy? : analýza kvantilové propojenosti u hlavních evropských ekonomik
Politická ekonomie, Vol. 74 (2026), No. 4 (Special issue), p. 751-781
Studie na základě denních údajů z období od 16. dubna 2013 do 29. prosince 2023 zkoumá vzájemnou propojenost mezi klimatickými riziky a pěti hlavními akciovými trhy v Evropě, která usiluje o to stát se prvním klimaticky neutrálním kontinentem. Autoři používají dvě metodiky: kvantilovou propojenost k prozkoumání dopadu klimatických rizik na volatilitu akciových trhů za různých tržních podmínek a kvantilovou časově-frekvenční propojenost k prozkoumání krátkodobých a dlouhodobých efektů přelévání.

Výsledky naznačují, že transformační a fyzická rizika mají na tržní indexy asymetrické dopady, které jsou obzvláště výrazné v krizových obdobích. Studie zdůrazňuje, že evropské trhy jsou z hlediska klimatických rizik heterogenní a že tyto rozdíly vedou k diverzifikaci systémového rizika. Strategie pro řešení klimatických rizik proto musí být přizpůsobeny specifikům jednotlivých zemí. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://doi.org/10.18267/j.polek.1516

Finance. Bankovnictví. Měnový systém

Peter Eccles, Paul Grout, Paolo Siciliani, Anna (Ania) Zalewska
Banking competition and regulation with diverse business models
Konkurence a regulace v bankovnictví s různorodými obchodními modely
Journal of financial stability, Vol. 2026, No. 86 (September), 15 p.
Článek zkoumá, jak konkurence mezi bankami a regulace ovlivňují jejich obchodní modely a ochotu podstupovat riziko. Ukazuje, že banky mohou buď spoléhat na méně aktivní klienty, nebo intenzivně soutěžit o klienty sledující nejlepší úrokové sazby. Změny regulatorních požadavků přitom mohou vést k nečekaným dopadům na míru konkurence a rizikovost bankovního sektoru. Výsledky naznačují, že přísnější kapitálové požadavky nebo regulace úroků nemusí vždy snižovat rizika v systému, protože mohou změnit chování bank a zvýšit konkurenční tlak. Studie zároveň poukazuje na to, že za určitých podmínek může rozvoj stínového bankovnictví přispět ke snížení celkového rizika ve finančním systému. - Poznámky.

Tea Šestanovic, Lucija Akalovic
Contagion effect between commodities and cryptocurrencies
Efekt finanční nákazy mezi komoditami a kryptoměnami
Finance a úvěr, Vol. 76 (2026), No. 2, p. 130-159
Článek se zabývá vzájemnými vztahy mezi kryptoměnami (bitcoin a ethereum) a vybranými komoditami (zlato, stříbro a ropa) v podmínkách dlouhodobých globálních krizí, zejména pandemie covid-19 a rusko-ukrajinského konfliktu. Zaměřuje se na posouzení, zda kryptoměny mohou plnit funkci bezpečného přístavu, zajišťovacího nebo diverzifikačního aktiva vůči tradičním komoditám, a současně analyzuje existenci efektu finanční nákazy a přelévání tržních šoků mezi tradičními a digitálními finančními trhy. Na základě analýzy denních výnosů z let 2019 až 2023 autorky zjišťují, že kryptoměny plní především diverzifikační funkci, přesto mohou za určitých okolností sloužit i jako zajišťovací aktivum vůči některým komoditám. V krizových obdobích se zvyšuje propojení mezi kryptoměnovými a komoditními trhy, zejména ve vztahu ke stříbru. Současně je potvrzena existence efektu finanční nákazy a přelévání tržních šoků, přičemž kryptoměny a ropa patří mezi jejich významné přenašeče. Kryptoměny navíc v obdobích tržních turbulencí působí jako katalyzátor šíření nákazy, nikoli však jako její primární zdroj. Plný text dostupný z: https://journal.fsv.cuni.cz/article/contagion-effect-between-commodities-and-cryptocurrencies/

R. Auer, G. Cornelli, S. Doerr, J. Frost, L. Gambacorta
Crypto trading and bitcoin prices : evidence from a new database of retail adoption
Obchodování s kryptoměnami a ceny bitcoinu : údaje z nové databáze o přijetí kryptoměn mezi menšími investory
IMF Economic Review, Vol. 74, (2026) No. 2, p. 425-460
Studie zkoumá faktory, které stojí za rostoucím využíváním kryptoměn drobnými investory. Na základě nové databáze sledující používání kryptoměnových burz v 95 zemích v letech 2015–2022 ukazuje, že růst ceny bitcoinu přivádí na trh nové investory, zejména osoby s vyšší ochotou podstupovat riziko. Výsledky zároveň naznačují, že během růstu cen větší investoři své pozice prodávají, zatímco drobní investoři nakupují, a nesou tak větší část následných ztrát při poklesu trhu. Studie potvrzuje význam cenové dynamiky jako hlavního faktoru adopce kryptoměn a upozorňuje na rizika spojená s investičním chováním retailových investorů. - Poznámky.

Irem Erten, Steven Ongena
Do banks price environmental risk? Only when local beliefs are binding!
Zohledňují banky environmentální rizika? Pouze tehdy, jsou-li místní přesvědčení závazná!
Journal of financial stability, Vol. 2026, No. 86 (September), 23 p.
Článek zkoumá, jak banky zohledňují environmentální rizika při poskytování úvěrů podnikům. Ukazuje, že firmy s vyšší ekologickou zátěží často čelí vyšším úrokovým sazbám, zejména pokud mají slabší finanční pozici. Míra tohoto zohlednění přitom závisí nejen na samotném environmentálním riziku, ale také na postoji místní společnosti a politického prostředí ke klimatickým otázkám. Výsledky naznačují, že cena bankovního financování je ovlivňována nejen ekonomickými faktory, ale i rostoucím významem environmentálních témat a klimatu v jednotlivých regionech. - Poznámky.

Olaf Storbeck
ECB warned of energy price risk to inflation
ECB varovala před rizikem, že ceny energií zvýší inflaci
Financial Times, Vol. 2026, No. 42370 (1.10.2026), p. 2
Článek se zabývá rostoucí inflací v eurozóně a reakcí Evropské centrální banky na zdražování energií. Představitelka ECB Isabel Schnabelová upozorňuje, že centrální banka musí jednat včas, aby se vyšší ceny energií nepromítly do širšího růstu cen a mezd. Rychlejší růst inflace v největších ekonomikách eurozóny posiluje očekávání dalšího zvyšování úrokových sazeb. Hlavními zdroji inflačních tlaků jsou zejména dražší energie a rostoucí investice do technologií, které zvyšují náklady v řadě odvětví.

Eyad Abdel-Hafez, Nigar Taspinar, Baris Memduh Eren
The hidden fragility of large banks : asymmetric connectedness and systemic risk
Skrytá zranitelnost velkých bank : asymetrická propojenost a systémové riziko
Finance a úvěr, Vol. 76 (2026), No. 2, p. 160-190
Článek analyzuje asymetrické šíření systémového rizika mezi deseti největšími globálně systémově významnými bankami (G-SIBs) v období 2010–2025. Prostřednictvím asymetrického modelu TVP-VAR zkoumá, zda se přelévání volatility mezi bankami liší v závislosti na tom, zda je vyvoláno pozitivními nebo negativními tržními šoky. Výsledky potvrzují, že negativní šoky vedou k výraznějšímu a déletrvajícímu přenosu rizik, zatímco role jednotlivých bank v síti finančních vazeb se mění podle fáze tržního cyklu. Studie současně rozlišuje mezi systémovou významností, systémovou zranitelností a expozicí vůči šokům a ukazuje, že regulatorní přístupy založené převážně na velikosti institucí mohou přehlížet dynamicky vznikající zdroje systémového rizika. Zjištění podporují využívání režimově citlivého monitorování finanční stability a dynamických makroobezřetnostních nástrojů, zejména kapitálových rezerv přizpůsobovaných aktuálním tržním podmínkám. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://journal.fsv.cuni.cz/article/the-hidden-fragility-of-large-banks-asymmetric-connectedness-and-systemic-risk/

Vlasta Pěchoučková
Hypotéky zdražují : proč ale nejde o zásadní zlom
Profi poradenství & finance, Sv. 14, (2026) č. 6-7, s. 50-51
Analytička financování rodinných domů se zamýšlí nad aktuálním vývojem hypotečního trhu. Upozorňuje, že zatímco začátek r. 2026 naznačoval postupný pokles hypotečních sazeb, vlivem přetrvávající inflace a geopolitické nejistoty se trend obrátil a sazby vzrostly přibližně o 0,5 až 0,7 procentního bodu. Přestože domácnosti toto zdražení pocítí, nejde podle autorky o zásadní zhoršení dostupnosti bydlení, k čemuž přispívá i růst mezd částečně kompenzující vyšší náklady na financování. Příspěvek dále poukazuje na rozdílné reakce bank, z nichž některé zvýšené náklady promítly do hypotečních sazeb okamžitě, zatímco jiné je dočasně pokrývají ze svých marží v očekávání krátkodobého trvání současné situace. Aktuální hypoteční sazby největších bank se pohybují přibližně mezi 4,79 % a 4,99 %. Výraznější zlevňování hypoték autorka v letošním roce neočekává, ve střednědobém horizontu však předpokládá návrat sazeb k úrovni okolo 3,9 %. -- Ke zdražování hypoték v srpnu viz Profi poradenství & finance č. 8/2026, s. 10-11.

Daniel F. Heuermann and Andreas Krämer
Perceived inflation in Germany: determinants and the role of the basket of goods
Vnímaná inflace v Německu: determinanty a role spotřebního koše
Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 246, (2026) No. 4, p. 361-384
V období vysokého růstu cen má vnímaná (subjektivní) míra inflace zásadní význam pro rozhodování v oblasti měnové, distribuční a růstové politiky. Článek měří vnímanou míru inflace v dubnu 2022 a znovu o 12 měsíců později na základě reprezentativního vzorku pro Německo a zkoumá rozdíly mezi různými skupinami obyvatelstva. Výsledky ukazují, že vnímaná inflace mezi lety 2022 a 2023 výrazně vzrostla a ve většině výdajových kategorií dosáhla více než trojnásobku oficiální míry inflace. Existují však významné rozdíly v závislosti na úrovni vzdělání, věku a pohlaví jednotlivých osob. Zdá se, že častěji nakupovaným druhům zboží je přiřazována vyšší váha, a proto mají větší vliv na vnímanou inflaci. Kontrafaktuální analýza ukazuje, že rozdíl mezi vnímanou inflací a oficiální mírou je pouze v malé míře způsoben odchylkami individuálních spotřebních struktur od statistického spotřebního koše. - Poznámky.
Plný text dostupný z: https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/jbnst-2024-0090/html

Arjun Neil Alim, Ortenca Aliaj
The risks of HSBC's return to its roots
Rizika spojená s návratem banky HSBC ke svým kořenům
Financial Times, Vol. 2026, No. 42369 (30.9.2026), p. 15
Článek se zabývá strategií nadnárodní banky HSBC, která stále více sází na růst bohatství čínských klientů a posiluje své aktivity v Hongkongu a Asii. Banka očekává, že rostoucí počet movitých Číňanů bude využívat služby správy majetku a přeshraniční finanční produkty, což představuje významný zdroj budoucích příjmů. Tato orientace však zároveň zvyšuje závislost HSBC na ekonomickém vývoji v Číně a vystavuje banku větším geopolitickým a regulatorním rizikům. Úspěch strategie tak bude záviset nejen na růstu čínského bohatství, ale také na schopnosti banky vyrovnávat se s proměnlivým politickým a ekonomickým prostředím v regionu.

Alberto Cavallo, Gastón García Zavaleta
Turning points in inflation: a structural-break approach with microdata
Zlomové body inflace: přístup založený na strukturálních zlomech s využitím mikrodat
IMF Economic Review, Vol. 74, (2026) No. 2, p. 285-310
Článek představuje nový přístup k včasnému sledování inflačních trendů pomocí podrobných cenových dat a statistických metod identifikujících zlomové body ve vývoji cen. Cílem je poskytnout tvůrcům hospodářské politiky rychlejší a přesnější informace o změnách inflačních tlaků. Metoda byla testována na příkladu zpomalování inflace v Argentině v letech 2024–2025 a dopadů amerických cel v r. 2025. Výsledky ukazují, že tento přístup dokáže odhalit změny inflačního vývoje dříve než běžně používané agregované ukazatele, a může tak přispět k efektivnějšímu rozhodování hospodářské politiky. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů
Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Bankovnictví : odborný měsíčník pro profesionální finance
Sv. 34, (2026) č. 10
Evropa stárne. Kdo zaplatí její důchody? - evropské penzijní systémy (s. 10-13); Zvyk na deficit nás před jeho důsledky neochrání - rozhovor s L. Komárkem z Národní rozpočtové rady (s. 14-18); Tři a šedesát aneb příběh maastrichtských fiskálních pravidel a realita (nejen) české fiskální politiky (s. 19-21); Skryté inflační dopady deficitu státního rozpočtu (s. 22-24); Za hranice pákového poměru: tři testy pro blended finance - strategické investice (s. 26-29); Jak financovat investice při omezeném rozpočtu - NRB (s. 30-31); Účet za obranu nákupem techniky teprve začíná (s. 32-33); Češi pouštějí AI k online nákupům: u generace Z ji využívá už 84 % lidí (s. 36-37); Bankovní účet: první stopa na cestě k odhalení domácího násilí? - finanční zneužívání (s. 38-40); Regulatorní novinky (s. 41); Umělá inteligence v AML: otázkou už není jestli, ale jak (s. 42-47); Levnější penzijko: mezi cenou správy a kvalitou investic (s. 48-49) a související rozhovor s R. Mocem na s. 50-53.

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

Gabriel Felbermayr ; rozhovor vedli Jens Münchrath, Julian Olk
"Finanzpolitisch lebt die AfD im Wolkenkuckucksheim"
"V oblasti finanční politiky žije AfD v oblacích"
Handelsblatt, Jg. 2026, Nr. 175 (11.9.2026), S. 12-13
Rozhovor s rakouským ekonomem G. Felbermayrem, který hovoří o nečekaném úspěchu AfD v Německu, zkušenostech s krajní pravicí v Rakousku a nebezpečné reformní paralýze spolkové vlády.

Aleksander Busch
Brasiliens Unternehmen fürchten Lula - und hadern mit Bolsonaro
Brazilské firmy se obávají Luly a mají výhrady k Bolsonarovi
Handelsblatt, Jg. 2026, Nr. 189 (1.10.2026), S. 12-13
Ačkoli Brazílie vykazuje příznivé makroekonomické výsledky v oblasti hospodářského růstu, inflace i nezaměstnanosti, podnikatelská sféra pohlíží na možnost druhého funkčního období prezidenta Luly da Silvy s obavami. Současný ekonomický růst je totiž z velké části tažen státními stimuly, zejména vyššími sociálními dávkami, růstem minimální mzdy a důchodů nad úroveň inflace, daňovými úlevami, zvýhodněnými úvěrovými programy pro nízkopříjmové domácnosti a investicemi do státních podniků. Tento model však zároveň přispívá k růstu veřejného dluhu a vysokým úrokovým sazbám. Lulovým hlavním vyzyvatelem je konzervativní politik Flávio Bolsonaro, syn bývalého prezidenta Jaira Bolsonara (ten je ve vězení kvůli pokusu o státní převrat). Přestože navazuje na otcův politický odkaz, v hospodářské oblasti se profiluje jako zastánce liberálnějších ekonomických principů. Dosud se mu však nepodařilo získat výraznější podporu podnikatelské komunity.

Flow and disorder : gas prices
Plynutí a chaos : ceny plynu
The Economist, Vol. 461, (2026) No. 9520, p. 62-63
Článek analyzuje dopady narušení globálního trhu se zkapalněným zemním plynem (LNG) po omezení vývozu z Kataru v důsledku konfliktu na Blízkém východě. Upozorňuje na rostoucí energetickou nejistotu, zejména v Evropě, která čelí nízkým zásobám plynu a riziku růstu cen během zimního období. Současně poukazuje na skutečnost, že současná krize urychluje investice do nových LNG projektů po celém světě, což může v dlouhodobém horizontu vést k přebytku nabídky a výraznému poklesu cen. Ukazuje tak, jak geopolitické události ovlivňují energetickou bezpečnost i budoucí vývoj globálních energetických trhů.

Jan Hannes Lang, Marek Rusnák, Moritz Greiwe
Medium-term growth-at-risk in the euro area
Rizika pro střednědobý hospodářský růst v eurozóně
IMF Economic Review, Vol. 74, (2026) No. 2, p. 382-424
Studie analyzuje, jak ukazatele finanční stability odrážejí budoucí hospodářský růst v zemích eurozóny. Zatímco indikátory finančního stresu pomáhají odhadovat krátkodobá rizika, pro střednědobý výhled jsou klíčové ukazatele finančních zranitelností. Nejlepších výsledků dosahuje ukazatel systémového rizika (SRI), který dokáže včas identifikovat nahromaděné nerovnováhy a potenciální hrozby pro ekonomickou a finanční stabilitu. - Poznámky.

Alec Russell
Russia's move to crush Ukraine
Ruská snaha zlomit Ukrajinu
Financial Times, Vol. 2026, No. 42373 (5.10.2026), p. 15
Článek popisuje, jak Rusko zesílilo útoky na ukrajinská města, přístavy a dopravní infrastrukturu, čímž výrazně narušilo vývoz obilí přes Černé moře. Přestože Ukrajina letos dosáhla silné úrody, velká část produkce zůstává ve skladech, protože její přeprava do zahraničí je kvůli útokům a bezpečnostním rizikům omezená. Omezení vývozu představuje vážný problém pro ukrajinskou ekonomiku, zemědělce i fungování přístavů v Oděse. Současně roste riziko dopadů na světový trh s potravinami, protože Ukrajina patří mezi významné exportéry obilovin. Nadcházející zima navíc zvyšuje obavy z dalších útoků na energetickou infrastrukturu a zhoršení životních podmínek obyvatel.

Informatika. Počítače

Eyeball to AI-ball : AI diplomacy
USA a Čína hledají společnou řeč : AI diplomacie
The Economist, Vol. 460, (2026) No. 9517, p. 49-50
Článek se zabývá snahou USA a Číny najít společný přístup k regulaci umělé inteligence. Přestože obě země vnímají rizika spojená s pokročilými AI systémy, jejich spolupráci brzdí technologická rivalita a vzájemná nedůvěra. Dosažení konkrétních dohod tak zůstává nejisté navzdory rostoucím obavám z možných bezpečnostních dopadů umělé inteligence. -- Viz také příspěvky na s. 9 a s. 35-36.

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace

Peter Foster, George Parker
Is Britain welcome to return?
Byla by Británie v EU opět vítána?
Financial Times, Vol. 2026, No. 42372 (3.10.2026), p. 7
Článek se zabývá obnovenou debatou o vztazích mezi Spojeným královstvím a Evropskou unií. Britský premiér Andy Burnham naznačil ochotu hledat užší spolupráci s EU, což vyvolalo pozitivní reakce evropských představitelů. Jakékoli sbližování by však podle EU muselo probíhat za podmínek platných pro všechny členské státy a bez zvláštních výjimek pro Británii.

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Peter Eppinger, Marcel Smolka
Firm exports, foreign ownership, and the global financial crisis
Vývoz firem, zahraniční vlastnictví a globální finanční krize
IMF Economic Review, Vol. 74, (2026) No. 2, p. 565–602
Článek zkoumá, proč podniky pod zahraniční kontrolou během globální finanční krize udržely svou exportní výkonnost výrazně lépe než domácí firmy. Na základě detailních dat ze Španělska autoři dospívají k závěru, že rozhodující roli sehrála lepší dostupnost financování. Tyto podniky mohly prostřednictvím svých nadnárodních mateřských společností získávat kapitál na zahraničních trzích, a byly proto méně zasaženy omezením úvěrování v době krize. Tento efekt se nejsilněji projevil u finančně zranitelných firem. Studie zároveň ukazuje, že vyšší odolnost jejich exportu nebyla dána distribučními sítěmi nadnárodních společností, rozdíly v cenách vstupů ani změnami poptávky, ale především lepším přístupem k financování. - Poznámky.

How to train your dragon : EU-China trade
Jak vycvičit draka : obchod mezi EU a Čínou
The Economist, Vol. 461, (2026) No. 9520, p. 21-22
Článek analyzuje zpřísňující se postoj Evropské unie vůči Číně v oblasti obchodu a průmyslové politiky. Pod vlivem Francie a zejména Německa zvažuje EU nové nástroje na ochranu před nekalou konkurencí, omezení závislosti na čínských dodavatelských řetězcích a rychlejší reakce na obchodní opatření Pekingu. Hlavním cílem je posílit ekonomickou bezpečnost Evropy a chránit evropský průmysl před dopady rostoucí čínské konkurence, aniž by došlo k otevřenému obchodnímu konfliktu. -- Viz také s. 10-11.

Martin Benninghoff, Bert Fröndhoff, Jakob Hanke Vela
China schockt EU mit starkem Exportzuwachs
Čína šokuje EU prudkým nárůstem vývozu
Handelsblatt, Jg. 2026, Nr. 178 (16.9.2026), S. 26-27
Oslabení domácí ekonomiky vede Čínu k dalšímu posilování vývozu do Evropy. Dovoz z Číny do EU vzrostl od ledna do července meziročně o 7 % na rekordních 352 mld. eur, přičemž v některých odvětvích dosahoval dvouciferného tempa růstu. Výrazně se zvýšily zejména dodávky chemických výrobků, strojírenské produkce a automobilů, jejichž dovoz vzrostl přibližně o polovinu. Dopad narušení dodávek souvisejícího s válkou v Íránu byl pouze dočasný. Aktuální data ukazují, že růst čínského vývozu do Evropy pokračoval i v srpnu.

Luis E. Mayaute Vargas
Multilateralism at a crossroads: beyond practical implications on the WTO's fragmentation
Multilateralismus na křižovatce: více než jen praktické důsledky roztříštěnosti WTO
Global trade and customs journal, Vol. 21, (2026) No. 9, p. 500-506
Článek se zabývá současnými problémy mezinárodní obchodní spolupráce, zejména fungováním Světové obchodní organizace (WTO). Zaměřuje se na nefunkčnost jejího odvolacího orgánu, která podle autora ukazuje, že státy stále méně spoléhají na společná pravidla a více prosazují vlastní zájmy. Roste význam menších skupin států a dílčích dohod místo široké mezinárodní spolupráce. Autor dochází k závěru, že pro zachování efektivního multilaterálního systému je nutné reformovat mezinárodní instituce a přizpůsobit je současným politickým a ekonomickým podmínkám. - Poznámky.

Anusha Sarkar, Shaneel Mehta
Temporary relief, permanent disadvantages: the limited progress of the MPIA
Dočasná úleva, trvalé nevýhody: omezený pokrok v rámci MPIA
Global trade and customs journal, Vol. 21, (2026) No. 9, p. 491-499
Článek se zabývá mechanismem MPIA (Multi-Party Interim Appeal Arbitration Arrangement), tedy mnohostranným prozatímním arbitrážním mechanismem vytvořeným členskými státy jako dočasná náhrada za nefunkční odvolací orgán Světové obchodní organizace (WTO). Autoři analyzují, nakolik je mechanismus schopný řešit současnou krizi systému řešení sporů ve WTO, a upozorňují na jeho omezenou legitimitu, dobrovolnou povahu a nízkou účast členských států. Zvláštní pozornost věnují dopadům na rozvojové země, pro které může být využívání tohoto mechanismu finančně i administrativně náročnější. Studie dochází k závěru, že MPIA představuje pouze částečné a nedostatečné řešení krize odvolacího systému WTO a nezískal dostatečnou právní ani politickou podporu. - Poznámky.

Podnik a podnikání

Berenika Wünschová
28. režim pro obchodní korporace v EU : harmonizace, nebo další fragmentace?
Ad Notam, Sv. 32, (2026) č. 2, s. 17-18
Článek se věnuje návrhu tzv. 28. režimu pro obchodní korporace v Evropské unii, který Evropská komise představila s cílem usnadnit přeshraniční podnikání a podpořit konkurenceschopnost evropských podniků, zejména start-upů a scale-upů. Autorka zasazuje vznik iniciativy do širší debaty o fungování jednotného trhu a analyzuje navrhovanou právní úpravu společnosti EU Inc., jež má podnikům nabídnout jednotný alternativní právní rámec pro působení v EU. Kriticky hodnotí, zda návrh skutečně reaguje na hlavní překážky přeshraniční expanze, když ponechává stranou oblasti, jako jsou daňové právo, pracovní právo či sociální zabezpečení. Pozornost věnuje rovněž otázce, zda navrhované řešení povede k větší harmonizaci evropského korporátního práva, nebo naopak zachová a dále prohloubí jeho roztříštěnost.

Glimmers of hope : deindustrialisation in Europe
Záblesky naděje : deindustrializace v Evropě
The Economist, Vol. 461, (2026) No. 9519, p. 55-56
Evropský průmysl čelí rostoucímu tlaku vysokých cen energií a sílící konkurence z Číny, což je patrné zejména v automobilovém a chemickém průmyslu. Článek však přesto ukazuje, že obraz evropské deindustrializace není tak jednoznačný. Řada odvětví, například farmacie, letecký průmysl či obranný sektor, nadále roste a firmy se úspěšně přizpůsobují novým podmínkám. Klíčovou otázkou pro budoucí konkurenceschopnost Evropské unie nebude ani tak Čína či ceny energií, ale schopnost využít umělou inteligenci a další pokročilé technologie k posílení produktivity a inovací

Pojišťovnictví. Sociální péče

Sára Derková
Meze nároku na peněžitou pomoc v mateřství: smí zákonodárce podmiňovat sociální dávku zákazem výkonu vlastní profese?
Právník, Sv. 165, (2026) č. 10, s. 1079-1092
Článek se zabývá podmínkami nároku na peněžitou pomoc v mateřství, konkrétně požadavkem, aby pojištěnka během pobírání dávky nevykonávala výdělečnou činnost, ze které jí nárok na dávku vznikl. Autorka analyzuje praktické dopady této právní úpravy, zejména na ženy vykonávající regulované profese. Poukazuje na její vnitřní rozpory, kdy právní řád sankcionuje pokračování ve vlastní profesi, zatímco souběžný výkon jiné výdělečné činnosti umožňuje. Prostřednictvím testu diskriminace posuzuje, zda je takové rozlišování pojištěnek legitimní, a dospívá k závěru, že současná úprava je pravděpodobně důsledkem historického legislativního vývoje, postrádá přesvědčivé odůvodnění a vykazuje diskriminační prvky. V návaznosti na komparaci britského, švédského a belgického modelu autorka navrhuje flexibilnější řešení založené na poměrném krácení dávky a prodloužení podpůrčí doby, které by umožnilo lepší sladění rodičovských a pracovních povinností bez negativních dopadů na veřejné rozpočty. - Poznámky.

Návrh změn zákona o důchodovém pojištění, který posiluje příjmovou úroveň výdělečně činných poživatelů starobních důchodů
Právní rozhledy, Sv. 34, (2026) č. 15-16, příl. Legislativa, s. i-ii
Informace o návrhu novely zákona o důchodovém pojištění schváleném vládou v červenci 2026. Novela zavádí změny valorizačního mechanismu starobních důchodů a novou úpravu podpory pracujících důchodců. Vedle zachování slevy na pojistném má být znovu zavedeno zvyšování procentní výměry důchodu za dobu výkonu výdělečné činnosti po přiznání starobního důchodu. Článek rovněž shrnuje kritické připomínky vznesené v rámci legislativního procesu, které se týkají zejména dopadů změn na zásadu zásluhovosti a na oslabení vazby mezi výší odvedeného pojistného a následným zvýšením důchodu.

Zatraktivnění penzijního spoření
Právní rozhledy, Sv. 34, (2026) č. 17, Aktualita, s. ii
Článek představuje připravovanou novelu zákona o doplňkovém penzijním spoření, jejímž cílem je zvýšit atraktivitu a efektivitu III. penzijního pilíře jako systému soukromého dlouhodobého spoření na stáří v ČR. Přibližuje navrhovaná opatření zaměřená zejména na podporu účasti mladších generací, včetně vyššího státního příspěvku pro mladé a nezletilé účastníky, rozšíření možností částečného výběru naspořených prostředků či zavedení strategií životního cyklu. Součástí reformy je také úprava poplatků penzijních společností a postupné ukončení transformovaných fondů, které mají být během desetiletého přechodného období nahrazeny systémem doplňkového penzijního spoření. Článek vysvětluje důvody navrhovaných změn a jejich očekávaný přínos pro dlouhodobé zhodnocování úspor a finanční zabezpečení obyvatel ve stáří.

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

Ladislav Sogel
Náhrada škody za zrušení či významné omezení zastavitelnosti pozemku
Právní rozhledy, Sv. 34, (2026) č. 15-16, s. 488-498
Článek se zabývá náhradou újmy vzniklé v důsledku zrušení nebo významného omezení zastavitelnosti pozemku v územně plánovací dokumentaci. Vysvětluje funkci institutu náhrady za změnu v území, který usiluje o vyvážení veřejného zájmu na rozvoji území s ochranou vlastnických práv dotčených osob. Analyzuje podmínky vzniku nároku na náhradu a rozsah odškodnění podle § 133 stavebního zákona, přičemž upozorňuje na koncepční nedostatky tohoto ustanovení. Podle autora totiž spojuje do jediné skutkové podstaty nároky související s poklesem hodnoty pozemku a se zmařenou investicí, avšak náhradu omezuje převážně na náhradu zmařené investice. Součástí rozboru vývoje české právní úpravy je rovněž srovnání s německým právem, které nabízí podrobně rozpracovaný systém náhrad. Poukazuje přitom na rozdílný přístup jednotlivých spolkových zemí, kde je kompenzována buď plná vzniklá újma, nebo pouze marně vynaložené náklady. - Poznámky.

The new mortgage shock : housing markets
Nový hypoteční šok : trh s nemovitostmi
The Economist, Vol. 460, (2026) No. 9518, p. 8
Článek se zabývá dopady rostoucích úrokových sazeb na trh s bydlením ve vyspělých ekonomikách. Vyšší sazby zdražují hypotéky a zhoršují dostupnost vlastnického bydlení, což může vést ke zpomalení růstu cen nemovitostí nebo k jejich reálnému poklesu po zohlednění inflace. Tento vývoj by mohl přinést úlevu zejména domácnostem, které si chtějí pořídit první bydlení, a zároveň zvýšit aktivitu na trhu s nemovitostmi, který v posledních letech v řadě zemí stagnoval. -- Viz také příspěvek na s. 64-65.

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Šárka Homfray
Home office po novele zákoníku práce : nejčastější praktické problémy
Finanční, daňový a účetní bulletin, Sv. 34, (2026) č. 3, s. 8-12
Článek se věnuje nejčastějším chybám zaměstnavatelů v oblastech uzavírání a ukončování dohod o výkonu práce z jiného místa, vymezení místa výkonu práce, evidence pracovní doby, náhrady nákladů práce na dálku, zajišťování BOZP a vyřizování žádostí zaměstnanců pečujících o jiné osoby. Autorka nabízí doporučení pro nastavení režimu práce na dálku v klíčových oblastech, zejména v oblasti interních pravidel, transparentního a rovného přístupu či průběžné kontroly plnění souvisejících povinností. Současně upozorňuje na zvýšené nároky, které práce na dálku klade na ochranu důvěrných informací a kybernetickou bezpečnost. -- K výhodám práce na dálku viz Daně a právo v praxi č. 9-10/2026, s. 18-22.

Olga Bičáková
Kontrolní činnost a správní trestání na úseku zaměstnanosti
Sondy, Sv. 2026, č. 7-8, s. 20-24
Článek se věnuje kontrolní činnosti orgánů státní správy na úseku zaměstnanosti a správnímu trestání za porušení povinností vyplývajících ze zákona o zaměstnanosti. Představuje jednotlivé oblasti dozoru, mezi něž patří zprostředkování zaměstnání, agenturní zaměstnávání, nelegální práce a zastřené zprostředkování zaměstnání, dodržování zákazu diskriminace a zásady rovného zacházení, plnění povinností při zaměstnávání osob se zdravotním postižením či vedení zákonem stanovených evidencí a plnění oznamovacích povinností zaměstnavatelů. Autorka objasňuje oprávnění kontrolních orgánů a povinnosti kontrolovaných subjektů. Dále vysvětluje skutkové podstaty jednotlivých přestupků a systém sankcí ukládaných za nejčastější a nejzávažnější porušení právních předpisů v oblasti zaměstnanosti.

Olga Bičáková
Nové pojmy v zákoně o zaměstnanosti
Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 21, (2026) č. 10, s. 29-32
Článek analyzuje změny zákona o zaměstnanosti, které vedly k zavedení nových právních institutů a k revizi vybraných zákonných pojmů. Pozornost je věnována úpravě definice nelegální práce, zastřenému zprostředkování zaměstnání, institutu vnitropodnikového převedení a nově zakotvenému pojmu nehlášené práce. Dále autorka rozebírá podmínky bezdlužnosti pro účely zákona o zaměstnanosti, právní úpravu potvrzení o dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit své povinnosti z důvodu nemoci nebo úrazu a potvrzení o jeho ošetření ve zdravotnickém zařízení. Součástí jsou rovněž změny týkající se kauce při udělování povolení ke zprostředkování zaměstnání, zavedení pojmu chráněný trh práce, dohody o uznání zaměstnavatele na chráněném trhu práce a příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu. V závěru se autorka věnuje novým skutkovým podstatám přestupků spočívajících v zastřeném zprostředkování zaměstnání a umožnění výkonu nehlášené práce, včetně souvisejícího sankčního režimu.

Jaroslava Kupilíková
Práce na dálku pro rodiče a pečující aneb § 241a ZPr jako cesta k work-life balance?
Právní rozhledy, Sv. 34, (2026) č. 15-16, s. 508-512
Příspěvek rozebírá právní úpravu práce na dálku se zaměřením na § 241a zákoníku práce, který přiznává rodičům malých dětí a pečujícím osobám právo požádat zaměstnavatele o výkon práce na dálku. Hodnotí její soulad se směrnicí EU o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a

pečujících osob (WLB). Autorka přibližuje legislativní vývoj daného ustanovení, porovnává původně navrhovanou a přijatou podobu právní úpravy a upozorňuje na její nedostatky. Dovozuje, že český zákonodárce zvolil minimalistickou transpozici směrnice, která rodičům a pečujícím osobám poskytuje pouze omezené procesní záruky při podávání žádostí o práci na dálku. Zároveň zdůrazňuje potřebu eurokonformního výkladu § 241a ZPr a předkládá návrhy de lege ferenda směřující k posílení ochrany zaměstnanců při slaďování pracovního a rodinného života. - Poznámky.

Jaroslava Pfeilerová
Rozhodnutí soudů v souvislosti s poskytováním cestovních náhrad : pracovní cesta a pracovní doba
Mzdová účetní, Sv. 32, (2026) č. 9, s. 18-20
Problematika posuzování doby strávené na pracovní cestě z hlediska pracovní doby vyvolává v některých případech výkladové otázky týkající se vymezení výkonu práce a doby cestování. Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu upřesňuje, kdy se jedná o výkon práce, kdy o překážku v práci na straně zaměstnavatele a kdy pouze o dobu strávenou cestováním. Autorka přibližuje rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.9.2021, sp. zn. 21 Cdo 1117/2020, jenž dovodil, že doba přesunu zaměstnance mezi sjednaným místem výkonu práce a místem, kde na pokyn zaměstnavatele fakticky vykonává práci, může být za splnění zákonných podmínek součástí pracovní doby, za kterou zaměstnanci náleží mzda. Dále představuje závěry rozsudku SDEU ve věci Tyco (C-266/14), který se zabýval vztahem pracovní doby a cestování zaměstnanců bez stálého pracoviště. Z judikatury vyplývá, že zaměstnanci cestujícímu v rámci směny podle pokynů zaměstnavatele musí být zachováno právo na mzdu nebo náhradu mzdy, přičemž nárok na cestovní náhrady mu přísluší po celou dobu pracovní cesty bez ohledu na to, zda pracuje, cestuje či odpočívá.

Richard Hajdučík
Skrytá diskriminace při skončení pracovněprávních vztahů
Právník, Sv. 165, (2026) č. 9, s. 913-924
Článek se zabývá problematikou skryté diskriminace při skončení pracovněprávních vztahů v ČR. Autor zkoumá, zda současný právní řád poskytuje zaměstnancům dostatečnou ochranu před tímto druhem diskriminace, a analyzuje jak hmotněprávní prostředky umožňující odhalit diskriminační motivaci právních jednání směřujících k ukončení pracovního poměru, tak procesní možnosti domáhat se ochrany a nápravy vzniklého stavu. Pozornost je věnována limitům stávající právní úpravy, nedostatkům v ochraně zaměstnanců i dopadům vybraných legislativních změn souvisejících s právem EU. Autor hodnotí rovněž přístup vrcholných soudů a účinnost současných mechanismů ochrany před diskriminací. Dospívá k závěru, že zaměstnanci postrádají explicitní a efektivní prostředek k odhalení skryté diskriminace, neboť ve většině případů by se důvodů ukončení pracovněprávního vztahu museli domáhat soudní cestou. Takto nastavená ochrana přitom podle autora neodpovídá rozsahu garancí předpokládaných příslušnými evropskými směrnicemi. - Poznámky.

Právo

Michal Králík
Aktuální judikatura Nejvyššího soudu v oblasti společného jmění manželů a oceňování
Bulletin advokacie, Sv. 2026, č. 9, s. 26-31
Společné jmění manželů patří k tradičním institutům soukromého práva, u nichž se judikatura dlouhodobě vyznačuje značnou kontinuitou. Rekodifikace soukromého práva však přinesla změny, které vedly k přehodnocení některých dříve ustálených závěrů, zejména v oblasti oceňování majetku při vypořádání společného jmění manželů. Článek se zaměřuje na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu, nový přístup k oceňování majetku, význam znaleckých posudků i podmínky jejich aktualizace. - Poznámky.

Pavel Martiník
Interakce trestních soudů a finančních úřadů u dotačních trestných činů
Trestněprávní revue, Sv. 25, (2026) č. 3, s. 178-183
Dotační trestné činy představují oblast, v níž se střetává několik právních režimů. Článek ukazuje, že v dotačních trestních věcech je třeba důsledně dodržovat tři roviny: dotační pochybení, porušení rozpočtové kázně a trestní odpovědnost. Autor vymezuje, jaké místo mají finanční úřady v dotačních trestních věcech z hlediska tvorby skutkového a důkazního základu, které otázky trestní soud musí

posoudit samostatně a které může převzít jen jako důkazní podklad. Dále rozebírá vztah mezi odvodem za porušení rozpočtové kázně a adhezním nárokem poškozeného a upozorňuje, jak se do této interakce promítají požadavky proporcionality, právní jistoty, legitimního očekávání příjemce dotace a respektu k subsidiaritě trestní represe. - Poznámky.

Ingrid Kovářová
Kontraktace za užití algoritmů
Právník, Sv. 165, (2026) č. 9, s. 942-956
Článek se zabývá využitím algoritmů v procesu uzavírání smluv a jejich právní kvalifikací v soukromém právu. Systematizuje jednotlivé situace, v nichž algoritmy při kontraktaci vystupují, od jejich role podpůrného nástroje či místa pro příjem projevů vůle až po případy algoritmické kontraktace, kdy algoritmus konkretizuje obsah závazku. Zvláštní pozornost věnuje právnímu posouzení těchto situací, zejména možnosti využit institut zastoupení a určit obsah smlouvy třetí osobou. Kriticky hodnotí přístupy, které algoritmům přiznávají postavení kvazisubjektu práva, a analyzuje jejich důsledky pro české soukromé právo. V souvislosti s rozhodnutím ve věci Quoine se zabývá také otázkou přičitatelnosti chybného fungování algoritmu jeho uživateli. Autorka dospívá k závěru, že algoritmus není a nemůže být subjektem práva, ale představuje pouze technický nástroj kontrahenta, kterému jsou přičitatelné právní důsledky jeho fungování v algoritmizovaném smluvním styku. - Poznámky.

Filip Melzer, Petr Bezouška
Počátek běhu promlčecí lhůty u pohledávek splatných na výzvu : vlastní stanovisko a komparativní argumenty
Právní rozhledy, Sv. 34, (2026) č. 15-16, s. 479-488
Autoři se věnují otázce, od kdy běží promlčecí lhůta pohledávek, u nichž není sjednána ani jinak stanovena splatnost. Navazují na analýzu recentní judikatury a představují vlastní stanovisko k počátku běhu promlčecí lhůty u pohledávek splatných na výzvu věřitele na základě standardních výkladových postupů. Výklad doplňují o komparativní argumenty získané srovnáním několika vybraných evropských jurisdikcí (Nizozemsko, Belgie, Německo, Rakousko, Švýcarsko, Polsko a Itálie). Komparace ukazuje, že řešení, které česká doktrína a judikatura hledají, má pevnou oporu v kontinentálním právním myšlení. Přestože jednotlivé úpravy vykazují terminologické i konstrukční rozdíly, spojuje je stejné teleologické východisko: promlčení má motivovat věřitele k včasnému uplatnění jeho práv a chránit dlužníka před právní nejistotou. Počátek běhu promlčecí lhůty proto nemůže být ponechán výlučně na vůli věřitele. V některých ze zkoumaných právních řádů platí jako výchozí pravidlo, že pohledávka, pro niž nebyl sjednán čas plnění, je splatná v zásadě ihned, resp. bez zbytečného odkladu po vzniku závazku. Promlčení však nezačíná běžet od okamžiku, kdy věřitel skutečně vyzval dlužníka k plnění, nýbrž od okamžiku, kdy tak věřitel mohl nejdříve učinit. - Poznámky.

Právní úprava změny podmínek u smluv o finančních službách uzavíraných na dálku, která mj. stanoví odstoupení od smlouvy "tlačítkem" v online rozhraní
Právní rozhledy, Sv. 34, (2026) č. 17, příl. Legislativa, s. i-ii
Článek informuje o přijetí změny právní úpravy smluv o finančních službách uzavíraných na dálku, jejímž cílem je posílit ochranu spotřebitelů v digitálním prostředí a transponovat požadavky evropské směrnice č. 2023/2673/EU do českého právního řádu. Přibližuje důvody nové úpravy související s rostoucím významem online sjednávání finančních produktů a potřebou zajistit spotřebitelům srozumitelnější informace, lepší orientaci při uzavírání smluv a účinnější možnosti obrany vůči nekalým praktikám. Pozornost je věnována zejména novým informačním povinnostem poskytovatelů finančních služeb, pravidlům pro poskytování předsmluvních informací a právu na odstoupení od smlouvy. Článek dále přibližuje nový institut "tlačítka pro odstoupení od smlouvy", které má spotřebitelům usnadnit výkon jejich práv v online prostředí. Účinnost zákona je stanovena k 1.1.2027.

Jan Malíř
Právo na vlastnictví v právním řádu Evropské unie aneb ohlédnutí za tím, co může znamenat 70 let v právu
Právník, Sv. 165, (2026) č. 10, s. 985-1012
Článek se zabývá vývojem a současným pojetím vlastnického práva v právním řádu Evropské unie. Autor sleduje genezi jeho ochrany od judikatury Soudního dvora EU až po zakotvení v čl. 17 Listiny základních práv EU a analyzuje jeho vztah k Evropské úmluvě o lidských právech i ústavním tradicím členských států. Ukazuje, že unijní ochrana vlastnictví je založena na autonomním a extenzivním chápání tohoto práva, které však současně připouští široké možnosti jeho omezení ve veřejném zájmu. Pozornost věnuje zejména podmínkám zásahů do vlastnického práva, rozlišení mezi regulací užívání majetku a vyvlastněním a požadavkům na náhradu při zbavení majetku. Autor uzavírá, že vlastnické právo je v právu EU chápáno široce, avšak nikoli absolutně, a jeho ochrana představuje významný korektiv veřejných politik v době nových společenských a ekonomických výzev. - Poznámky.

Lukáš Boháček
Předběžná opatření správních soudů ve věcech veřejných zakázek : zvláštní procesní režim a jeho interpretační úskalí
Právní rozhledy, Sv. 34, (2026) č. 17, s. 543-551
Předběžná opatření ve věci veřejných zakázek podléhají od r. 2023 zvláštnímu procesnímu režimu dle § 272b zákona o zadávání veřejných zakázek. Autor identifikuje problematické aspekty této zvláštní právní úpravy, které vyvstávají v důsledku odchýlení od obecného režimu předběžných opatření podle § 38 soudního řádu správního. V článku tato interpretační úskalí blíže kriticky rozebírá; zaměřuje se na vztah obou úprav, postup při rozhodování o předběžném opatření ve věci veřejných zakázek, na otázku kauce, význam předběžného posouzení důvodnosti a závažnosti žalobních bodů a na specifika řízení o kasační stížnosti proti usnesení o předběžném opatření. Jako nejproblematičtější se dle jeho názoru jeví široký přezkum předběžného posouzení důvodnosti a závažnosti žalobních bodů ze strany NSS a ústavněprávní a systémová rizika povinnosti složit kauci. - Poznámky.

Barbora Bulánková
Soudní dvůr a zviditelnění práva být zapomenut
Právník, Sv. 165, (2026) č. 9, s. 925-941
Článek se zaměuje na právo být zapomenut v judikatuře Soudního dvora EU, které představuje jeden z prostředků vyvažování ochrany soukromí jednotlivce se svobodou projevu a právem veřejnosti na informace. Autorka rozebírá zejména rozsudek z května 2014 ve věci "Google Spain" (C-131/12), jeho argumentaci, kritiku a navazující judikaturu upřesňující územní dosah tohoto práva. Zkoumá, zda SDEU vytvořil nové subjektivní právo, nebo pouze nově vyložil a konkretizoval právo již existující. Pozornost věnuje rovněž praktickým dopadům rozsudku, jeho nejspornějším aspektům a srovnání s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Autorka dochází k závěru, že rozsudek Google Spain právo být zapomenut nevytvořil, ale zásadně přispěl k jeho zviditelnění, konkretizaci a praktické vymahatelnosti. - Poznámky.

Pavlína Makulová
Transpozice směrnice (EU) 2016/943 o ochraně obchodního tajemství a nový návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany obchodního tajemství
Obchodněprávní revue [OR], Sv. 18, (2026) č. 3, s. 178-184
Článek se zabývá transpozicí evropské směrnice ze dne 8.6.2016 o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním (2016/943), do českého právního řádu. Zaměřuje se na rozsah dosavadní transpozice, posouzení souladu české právní úpravy s požadavky směrnice a dále na rozbor návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany obchodního tajemství, ve znění předloženém Legislativní radě vlády s navrhovanou účinností k 1.1.2027. Na tomto základě článek zkoumá, jak a v jakém rozsahu navržená novela reaguje na identifikované nedostatky stávající právní úpravy a zda je její zpracování důvodné. Autorka uvádí, že novelou se porušení obchodního tajemství vyjímá z rámce nekalé soutěže a konstituuje se jako samostatný deliktní základ. - Poznámky.

Bronislava Coufalová
Vybrané otázky návrhu zákona o odčerpání majetku nevysvětleného původu
Trestněprávní revue, Sv. 25, (2026) č. 3, s. 148-152
Článek analyzuje návrh zákona o odčerpání majetku nevysvětleného původu z pohledu jeho souladu se základními zásadami českého trestního řízení a ústavněprávními garancemi spravedlivého procesu. Pozornost je věnována zejména otázce důkazního standardu, zásadě materiální pravdy, principu presumpce neviny a ochraně vlastnického práva. Článek současně zkoumá i vztah navrhované právní úpravy ke směrnici o vymáhání a konfiskaci majetku (č. 2024/1260/EU) a identifikuje prvky přesahující rámec požadované transpozice (tzv. gold-plating). - Poznámky. -- Kritická analýza vládního návrhu zákona viz Bulletin advokacie č. 10/2026, s. 39-43.

Barbora Zemanová
Zákaz spoluvlastnictví podílu v bytovém družstvu: nedovolené omezení dědění?
Obchodněprávní revue [OR], Sv. 18, (2026) č. 3, s. 170-177
Článek se zabývá otázkou, zda mohou stanovy bytového družstva zakázat spoluvlastnictví podílu i pro případ, kdy spoluvlastnictví vzniká děděním, nebo zda takové ujednání představuje nepřípustné omezení přechodu podílu. Článek analyzuje vztah § 597 a § 42 zákona o obchodních korporacích a § 602 ZOK a dospívá k závěru, že zákaz spoluvlastnictví nelze uplatnit při vzniku spoluvlastnictví děděním. Tento závěr opírá o otevřenou povahu bytového družstva, ochranu jeho vlastního kapitálu a věřitelů, jakož i o naplňování účelu bytového družstva. - Poznámky. -- Další článek k omezení převodu podílu v bytovém družstvu na s. 153-165.

Statistika. Demografie. Sociologie

Thomas A. Knetsch, Dilyana Popova and Patrick Schwind
HICP and national CPI in Germany : as similar as possible, as different as needed
HICP a německý index spotřebitelských cen : co nejpodobnější, avšak rozdílné v nezbytném rozsahu
Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 246, (2026) No. 4, p. 333-359
Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) existuje vedle národního indexu spotřebitelských cen (CPI) jako klíčový ukazatel inflace v Německu. Oba indexy vycházejí ze stejných podrobných cenových údajů a jednotných metod sestavování na nižších úrovních agregace. Rozdíly však vznikají na vyšší úrovni, a to například v oblasti pokrytí, vzorce indexu, schémat vážení a postupů revize. Vážení je hlavním zdrojem rozdílů, ale očekává se, že jeho dopad se sníží, protože při posledním přechodu na nový základový rok nahradily národní účty průzkumy rozpočtů domácností jako dominantní zdroj pro odvozování pětiletých pevných vah CPI. Tato změna zvyšuje soulad s postupem každoroční aktualizace vah HICP. Naopak začlenění nákladů na bydlení ve vlastním domě (OOH) do HICP by mohlo rozdíly mezi těmito klíčovými ukazateli ještě zvětšit, pokud by byl v souladu s požadavkem ECB zaveden přístup založený na pořizovacích cenách. Volbu různých variant lze odůvodnit řadou kritérií (např. soulad se zájmy uživatelů, hlavní účely, přijetí veřejností, praktičnost). Jelikož rozdíly mají empirický význam, je důležitá komunikace. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://www.degruyterbrill.com/ document/doi/10.1515/jbnst-2024-0093/html

Účetnictví

Hana Kubcová
Koncepční rámec
Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí, Sv. 2026, č. 3, s. 30-32
Koncepční rámec účetního výkaznictví vymezuje cíl finančního výkaznictví, jeho základní principy a kvalitativní požadavky na účetní informace. Nově je zakotven v návrhu zákona o účetnictví, přičemž vychází z koncepčního rámce mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS). Představuje soustavu vzájemně provázaných zásad, které slouží jako vodítko pro uznávání, oceňování a vykazování účetních skutečností i pro volbu účetních metod. Součástí rámce jsou rovněž požadavky na kvalitu účetních informací, zejména jejich relevanci, věrné zobrazení skutečnosti, aktuálnost, srozumitelnost a ověřitelnost. Rámec dále vymezuje jednotlivé prvky účetní závěrky a stanoví zásady pro její sestavení. -- Více k legislativním změnám v oblasti účetnictví viz s. 2-4.

Libuše Müllerová
Odložená daň v interpretacích Národní účetní rady
Účetnictví, Sv. 2026, č. 8, s. 2-10
Článek představuje jednotlivé interpretace NÚR týkající se odložené daně. Jedná se o I-1 (Přechodné rozdíly při výchozím uznání aktiv); I-2 (Přechodné rozdíly při přeměnách a vkladech); I-4 (Odložená daň z přechodných rozdílů při ocenění majetkových účastí metodou ekvivalence); I-9 (Odložená daň – první vykázání) a I-50 (Odložená daň z nezdaňovaných kurzových rozdílů). Výklad interpretací je doplněn ukázkovými příklady s řešením i jeho zdůvodněním.

Jakub Bažant
Účetnictví veřejného sektoru jako nástroj řízení : nevyužitý potenciál kvalitních dat
Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí, Sv. 2026, č. 3, s. 13-17
Příspěvek se zabývá proměnou role účetnictví veřejného sektoru z nástroje evidence a kontroly na významný zdroj informací pro řízení, rozhodování a dohled nad veřejnými financemi. Poukazuje na to, že účetní data poskytují komplexnější obraz hospodaření veřejného sektoru než rozpočtové údaje, neboť zachycují nejen peněžní toky, ale také náklady, majetek, závazky a dlouhodobé dopady přijatých rozhodnutí. Na pozadí vývoje českého systému účetnictví veřejného sektoru autor upozorňuje, že potenciál kvalitních účetních dat pro fiskální řízení, plánování, kontrolu a hodnocení efektivity veřejných výdajů není dosud plně využíván. Za hlavní překážky označuje obtížnou interpretaci dat, nedostatečné analytické kompetence a slabé propojení účetních informací s rozhodovacími procesy. Zdůrazňuje proto význam rozvoje analytických dovedností, správné interpretace účetních údajů a pokračující digitalizace a standardizace dat jako předpokladů účinnějšího řízení veřejných financí.

Zkrácené obsahy časopisů
Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Účetnictví
Sv. 30, (2026) č. 8
Odložená daň v interpretacích Národní účetní rady (s. 2-10); Branding – proces budování jedinečné identity značky (s. 11-17); Interpretace NÚR I-54 Ocenění finanční investice při vkladu a rozdělení vyčleněním (s. 25-31); Podrozvaha jako informační zdroj - ve veřejném sektoru ČR (s. 35-46); Vykazování finančních závazků dle IFRS: část 2 – Reálná hodnota (s. 47-51); Nejčastější chyby při daňových kontrolách a jak se jim vyhnout (s. 52-54); Výdělečná činnost studentů a zdravotní pojištění (s. 55-59).

Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí
Sv. 2026, č. 2
Hospodaření České republiky v roce 2024 - odborný pohled na konsolidované účetní výkazy (s. 2-7); Odborná konference na téma využívání účetních informací státu (s. 8-12); Účetnictví veřejného sektoru jako nástroj řízení: nevyužitý potenciál kvalitních dat (s. 13-17); Účetnictví veřejného sektoru v pohybu: zahraniční inspirace z diskusí OECD (s. 18-20); Umíme číst nebo rozumíme státnímu rozpočtu? (s. 21-23); Některé diskutované otázky ve vztahu k nestátním neziskovým organizacím (účetním jednotkám účtujícím dle vyhlášky č. 504/2002 Sb.) (s. 24-28); Veřejné zakázky a proces zadávání veřejných [zakázek] malého rozsahu ve veřejném sektoru (s. 29-36); Křížové kontroly v Pomocném analytickém přehledu: jak stát systematicky zvyšuje kvalitu účetních dat veřejného sektoru (s. 40-45); Finanční analýza obcí: teoretická východiska, metodika a interpretační rámec (s. 46-48).

Veřejná správa

Digitální a informační agentura
Stát zavádí nový režim práce s daty
Profi poradenství & finance, Sv. 14, (2026) č. 6-7, s. 28-29
Článek představuje nový zákon o správě dat a řízeném přístupu k datům č. 60/2026 Sb., který modernizuje rámec českého e-governmentu a navazuje na evropské nařízení Data Governance Act (DGA). Cílem DGA je podpořit bezpečné sdílení a opětovné využívání dat, posílit důvěru v datové služby a

vytvořit podmínky pro rozvoj datově orientovaných inovací a umělé inteligence. Zákon stanoví pravidla pro bezpečné sdílení, správu a využívání dat veřejné správy, podporuje rozvoj moderní datové politiky státu a vytváří předpoklady pro odpovědné využívání umělé inteligence ve veřejném sektoru. Zavádí v praxi přísné požadavky na popis datových rozhraní, správu datových slovníků a vedení datových katalogů jednotlivých orgánů veřejné správy. Významnou roli přitom bude plnit Národní katalog dat (vznikne rozšířením stávající Národního katalogu otevřených dat), spravovaný Digitální a informační agenturou. Nová právní úprava má zlepšit digitální služby pro občany, usnadnit bezpečné využívání neveřejných dat a podpořit vznik inovativních datových řešení.

Zkrácené obsahy časopisů
Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Moderní obec : odborný časopis pro veřejnou správu
Sv. 33, (2026) č. 10
Nastavení rozpočtového určení daní musí být spravedlivější - rozhovor s předsedou Svazu měst a obcí ČR F. Luklem (s. 10-11); Rozpočet obce 2027 aneb Vrazte další uhlí do kotle a ono to nějak pojede? (s. 12-14); Obce při zakládání svých obchodních společností dávají přednost "eseróčkům" (s. 14-15); Biologický dozor pomáhá při stavbě ochránit vegetaci a dbá na kvalitu (s. 18); Proč stromy usychají aneb Co mohou obce ovlivnit dřív, než je pozdě (s. 20-21); Nejen krajská města výrazně investují do elektrifikace veřejné dopravy (s. 24); Produkce komunálního odpadu stoupá. A jak jsme na tom s cirkularitou? (s. 30); Trendem doby jsou noví pracovníci označovaní jako "new-collar", ovládající současné moderní technologie (s. 38); Kyberbezpečnost v menších obcích: co se reálně změní 1. listopadu 2026? (s. 47); Lze se větrným elektrárnám na svém katastrálním území bránit? Akcelerační zóny vyvolávají na radnicích řadu otázek (s. 48-49); Volební meziobdobí po letošních říjnových komunálních volbách (s. 50-51).

Veřejná správa
Sv. 37, (2026) č. 10
Jak proměnit rozpálenou obec v příjemné místo k životu: méně betonu, více stínu (s. 4-6); Vedro v ulicích obce zvládaly po svém (s. 7-8); Nový starosta a krizové řízení: Nezačínejte od nuly, zjistěte, komu zavolat (s. 9-10); Helena Miškovičová: Zadavatelé se mohou obrátit na specialisty Centra (s. 14-17); Chyby ve veřejných zakázkách: Obcím má pomoci VZMR Checker (s. 18-19); Digitální Česko 2.0: Stát, který obíhá za občana (s. 20-21); Chytrý asistent ve službách stavebního řízení - pilotní ověření využití AI (s. 22-23); Školská rada jako most mezi zřizovatelem, školou a rodiči (s. 24-26); Finanční a kontrolní výbor obce: Co je třeba zajistit už na ustavujícím zasedání zastupitelstva? (s. 28); Obce na to nemusí být samy: Setkání ukázala možnosti spolupráce (s. 34); Co čeká obce v dalších měsících? Tajemníci řešili legislativu, finance i stavební právo (s. 35); BIM od ledna 2027: Co by měli veřejní zadavatelé vědět? (s. 36-38); Přehledně z EU: Stav Evropské unie v roce 2026 (s. 39-40).

Veřejné finance. Rozpočet

Leila Abboud, Sarah White, Ian Smith, Olaf Storbeck
Between bond markets and the barricades
Mezi dluhopisovými trhy a barikádami
Financial Times, Vol. 2026, No. 42374 (6.10.2026), p. 17
Článek popisuje rostoucí tlak finančních trhů na Francii kvůli vysokému zadlužení a přetrvávajícím rozpočtovým schodkům. Rostoucí náklady na státní dluh komplikují snahy vlády o ozdravení veřejných financí a vyvolávají odpor části veřejnosti vůči plánovaným úsporám. Obavy investorů navíc zvyšuje politická nejistota před prezidentskými volbami, což může dále zhoršovat důvěru v schopnost Francie stabilizovat své veřejné finance. -- Komentář k dluhové krizi ve Francii viz HN č. 193/2026 (7.10.2026), s. 14 a HN č. 194/2026 (8.10.2026), s. 6.

Bonds-and-chain : goverment debt
Pouta a řetěz : vládní dluh
The Economist, Vol. 460, (2026) No. 9517, p. 65-67
Článek se zabývá rostoucími náklady na financování státních dluhů ve vyspělých ekonomikách. V prostředí vyšších úrokových sazeb a rekordního zadlužení musí vlády platit stále více za nové půjčky, což zvyšuje tlak na veřejné rozpočty. Řada zemí proto stojí před obtížnou volbou mezi omezením výdajů, vyššími daněmi nebo dalším zadlužováním.

The seven-year bunfight : the EU budget is where grand strategy meets petty squabbling
Přetahovaná o sedmiletý rozpočet EU : kde se velká strategie střetává s malichernými spory
The Economist, Vol. 461, (2026) No. 9519, p. 23
Blížící se jednání o novém rozpočtu EU na období 2028-2034 otevírá debatu o tom, zda evropské finance odpovídají současným výzvám. Článek se zaměřuje na potřebu přesunout větší část prostředků do obrany, inovací a strategických investic a upozorňuje na nutnost modernizace rozpočtových priorit i samotného procesu jejich schvalování.

Martin Mandel, Pavel Dvořák
Skryté inflační dopady deficitu státního rozpočtu
Bankovnictví, Sv. 34, (2026) č. 10, s. 22-24
Článek analyzuje vztah mezi rozpočtovými deficity a inflací v české ekonomice a zpochybňuje názor, že současná fiskální politika má na cenový vývoj jen omezený vliv. Autoři zdůrazňují význam dlouhodobých dopadů strukturálních deficitů, růstu veřejného dluhu a vývoje peněžní zásoby. Pozornost věnují také návratnosti vládních investic a úloze bankovního sektoru při financování státního dluhu. Dospívají k závěru, že chronické rozpočtové deficity představují významný zdroj budoucích inflačních tlaků, které se mohou projevit se značným časovým odstupem prostřednictvím růstu dluhu, oslabení měnového kurzu a zhoršování vnější rovnováhy. Současně upozorňují na rizika spojená s vysokým podílem mandatorních výdajů a na potřebu dlouhodobé konsolidace veřejných financí. - Poznámky.

Luboš Komárek, Ondřej Šíma
Tři a šedesát aneb příběh maastrichtských fiskálních pravidel a realita (nejen) české fiskální politiky
Bankovnictví, Sv. 34, (2026) č. 10, s. 19-21
Článek rozebírá historické pozadí, ekonomickou logiku a současnou relevanci maastrichtských fiskálních kritérií pro deficit veřejných financí a veřejný dluh. Autoři upozorňují na souvislost mezi dynamikou zadlužení a tempem hospodářského růstu a zdůrazňují, že hodnocení fiskální pozice států nelze založit pouze na aktuální výši dluhu či rozpočtového schodku. Na komparaci zemí EU poukazují na rozdíly mezi státy usilujícími o fiskální konsolidaci a zeměmi, jejichž schodky a zadlužení nadále narůstají, přestože formálně splňují maastrichtské limity. Současně zasazují do evropského kontextu i vývoj českých veřejných financí a upozorňují, že ani plnění maastrichtských kritérií nemusí zabránit pokračujícímu růstu zadlužení a souvisejícím fiskálním rizikům. Autoři uzavírají, že maastrichtská kritéria představují především praktický referenční rámec pro posuzování fiskální disciplíny a dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. - Poznámky.

Antonia Mannheim, Andreas Neuhaus
US-Staatsbonds erleben ein fatales Quartal
Americké státní dluhopisy zažívají katastrofální čtvrtletí
Handelsblatt, Jg. 2026, Nr. 190 (2.10.2026), S. 6-7
Ceny amerických státních dluhopisů dále klesají, výnosy rostou. U desetiletého státního dluhopisu, který určuje vývoj trhu, se výnos od července do září zvýšil o 0,87 procentního bodu – tak výrazný skok se projevil naposledy v r. 1994. Jen v září výnos vzrostl o více než 0,5 procentního bodu. Jelikož se kurzy a výnosy pohybují opačným směrem, nárůst výnosů jde ruku v ruce s poklesem kurzů. Analytik Jim Reid z Deutsche Bank k zářijovému vývoji vysvětlil, že pro cenné papíry s pevným výnosem to byl tedy katastrofální měsíc.

Who would credit it? : turbulent bond markets
Kdo by tomu věřil? : bouřlivé dluhopisové trhy
The Economist, Vol. 461, (2026) No. 9520, p. 18-20
Článek analyzuje návrat prostředí vyšších úrokových sazeb a jeho důsledky pro veřejné finance vyspělých ekonomik. Růst výnosů státních dluhopisů je spojován s oživením investiční poptávky do AI, přetrvávajícími inflačními tlaky a rostoucími fiskálními riziky. Zvláště zranitelné jsou země s vysokým zadlužením a nízkým hospodářským růstem, zejména Francie a Itálie, kde vyšší náklady na financování mohou dále zhoršovat udržitelnost veřejných financí. Článek upozorňuje, že pokud úrokové sazby zůstanou dlouhodobě vyšší než tempo ekonomického růstu, budou vlády nuceny přijímat úsporná opatření, zvyšovat daně nebo uskutečnit další fiskální reformy, aby zabránily dalšímu růstu zadlužení. -- Viz také s. 9.

Životní prostředí

Ebru Bilgin, Nazmiye Tekdemir, Pelin Varol İyidoğan
Effectiveness of environmental regulation in E7 and G7 countries: revisiting the pollution halo and pollution haven hypothesis
Účinnost environmentální regulace v zemích E7 a G7: nové posouzení hypotéz "svatozáře" a "útočiště" v otázce znečištění životního prostředí
Politická ekonomie, Vol. 74 (2026), No. 4 (Special issue), p. 665-694
Studie zkoumá vliv přímých zahraničních investic (FDI) na životní prostředí v zemích skupin E7 a G7 v období let 2005 až 2020, přičemž jako komplexní ukazatel environmentálních dopadů využívá ekologickou stopu. Prostřednictvím lineárních i nelineárních dynamických panelových modelů autoři zjišťují, že environmentální účinky FDI jsou podmíněny přísností a typem environmentální regulace. V zemích E7 mají FDI při slabším regulačním rámci tendenci prohlubovat degradaci životního prostředí, čímž částečně potvrzují hypotézu „útočiště znečištění“ (pollution haven hypothesis). Naproti tomu v zemích G7 přispívají FDI ke zlepšení stavu životního prostředí tehdy, pokud tržně orientované a technologicky zaměřené environmentální politiky překročí určitou úroveň účinnosti, což odpovídá hypotéze „halo efektu“ (pollution halo hypothesis). Příspěvek dále rozčleňuje index přísnosti environmentální politiky OECD (EPS) a identifikuje rozdílné dopady FDI v závislosti na konkrétních typech regulačních nástrojů. Zatímco v zemích E7 se jako účinnější jeví netržní formy regulace, v ekonomikách G7 mají větší vliv na stav životního prostředí nástroje založené na tržních mechanismech. Autoři zároveň upozorňují na teoretická omezení obou tradičních hypotéz, např. na předpoklad vysoké mobility průmyslu, a zvažují i alternativní vysvětlení, zejména přenos technologií prostřednictvím zahraničních investic. Výsledky zdůrazňují význam citlivého nastavení environmentálních politik, které může zajistit, aby přímé zahraniční investice podporovaly cíle environmentální udržitelnosti. - Poznámky. Plný text dostupný z: https://doi.org/10.18267/j.polek.1537

Wrapped in red tape : EU regulation
Zabalený do byrokracie : evropská regulace
The Economist, Vol. 460, (2026) No. 9518, p. 23
Článek se zabývá novým evropským nařízením o obalech a obalových odpadech, jehož cílem je omezit množství odpadu, podpořit recyklaci a sjednotit pravidla v rámci EU. Přestože environmentální cíle nařízení jsou obecně podporovány, jeho praktická podoba vyvolává kritiku zejména mezi malými a středními podniky. Nová pravidla podle článku přinášejí značnou administrativní zátěž, zejména pro firmy prodávající do více členských států. Některé podniky kvůli složitosti povinností dokonce omezují nebo zastavují přeshraniční obchod.

Ostatní

Ben Hall
The election supercycle set to drag Europe right
Volební supercyklus má Evropu posunout doprava
Financial Times, Vol. 2026, No. 42380 (13.10.2026), p. 17
Článek se zabývá nadcházející vlnou voleb v evropských zemích a jejím možným dopadem na budoucnost Evropské unie. Upozorňuje na rostoucí podporu nacionalistických a krajně pravicových stran, které těží z ekonomických problémů, migrace, společenské polarizace a nedůvěry k tradičním politickým stranám. Výsledky voleb ve velkých členských státech mohou výrazně ovlivnit další směřování evropské integrace, fungování EU i její společnou politiku.

A hate-love relationship : MAGA and Europe
Vztah plný lásky i nenávisti : MAGA a Evropa
The Economist, Vol. 461, (2026) No. 9519, p. 19-20
Článek se zabývá rostoucí skepsí části amerických konzervativců a stoupenců hnutí MAGA vůči Evropě. Zatímco dříve byly Spojené státy a Evropa vnímány jako přirození spojenci, mnozí američtí konzervativci dnes považují Evropu za příklad negativního vývoje, zejména kvůli sekularizaci, migraci, podpoře práv LGBT, liberálním sociálním politikám a rozsáhlé regulaci ekonomiky.

Russia ups the ante : hybrid warfare
Rusko přitvrzuje : hybridní válka
The Economist, Vol. 460, (2026) No. 9518, p. 21-22
Článek se zabývá rostoucím počtem sabotážních a hybridních operací, které jsou v Evropě přisuzovány Rusku. Tyto aktivity zahrnují kybernetické útoky, narušování kritické infrastruktury, útoky drony či další provokace, jejichž cílem je oslabit podporu Ukrajině a vyvolat nejistotu mezi členskými státy NATO. Evropské země proto hledají způsoby, jak posílit svou obranu a zvýšit odolnost vůči podobným hrozbám. Diskuse se vede také o tom, zda by Evropa měla na tyto kroky reagovat razantněji, aby odradila Rusko od další eskalace.

James Politi, Alex Rogers
Trump battles for the Senate
Trump bojuje o Senát
Financial Times, Vol. 2026, No. 42379 (12.10.2026), p. 19
Článek analyzuje předvolební situaci před americkými kongresovými volbami v r. 2026 (midterm elections), které představují klíčový test podpory prezidenta Trumpa v polovině jeho funkčního období. Rostoucí inflace, vysoké ceny energií a přetrvávající ekonomické problémy oslabují pozici republikánů i v tradičně konzervativních státech, jako je Iowa. Demokraté díky tomu posilují své vyhlídky na získání většiny v Senátu, což by výrazně omezilo Trumpovu schopnost prosazovat svou politickou agendu ve zbývající části prezidentského mandátu. -- Více k tématu viz The Economist č. 9520/2026, s. 37.

Zkrácené obsahy časopisů
Plné texty článků jsou dostupné v Odborné knihovně MF.

Ekonom : týdeník Hospodářských novin
Sv. 70, (2026) č. 39
Bankám v Česku stoupl čistý zisk (s. 10); Kdo jsou skrytí čeští šampioni světové ekonomiky: veřejnosti jsou sice takřka neznámé, přesto patří ve svém oboru ke globální špičce. V čem tkví recept na úspěch tuzemských inovativních firem? - téma čísla (s. 12-15); Státu schází desítky miliard, snadno je přitom může vytáhnout z nejbohatších - rozhovor s ekonomem J. Komárkem (s. 16-22); Nenápadné přešlapy vracejí tisíce paušalistů nedobrovolně k daňovému přiznání (s. 28-30); Místo aktivace karty vybílený bankovní účet. V Evropě se šíří nový typ podvodu (s. 36-38); Evropská auta mají být jako stavebnice, která se dá rozebrat a znovu použít (s. 44-45); Evropa i USA nařizují dětem digitální odvykačku. O efektivitě se pochybuje: počet mladistvých se závislostí na sociálních sítích roste, pomoci má důslednější kontrola věku, zákaz nekonečného brouzdání či digitální noční klid (s. 46-47).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin
Sv. 70, (2026) č. 40
Jedno dítě, dva rozpočty: ekonomika přehlíží, jak dnes fungují rodiny - komentář k "sešívaným" rodinám (s. 8-9); Obývák na chodbě, společná prádelna. Český byt na 20 metrech - téma čísla (s. 12-17); Milei pokračuje v experimentu, který dělí zemi. Popularita vlády prudce klesla (s. 26-29); Lotyšsko přišlo o byznys s Východem. Teď hledá nový recept na prosperitu (s. 30-33); Rentiérem ještě před důchodem? Správný odchod může ušetřit statisíce (s. 34-35); Hrozí masivní eskalace ruských hybridních útoků po celé Evropě. My to ale ustojíme - rozhovor s odborníkem na bezpečnost J. Jirešem (s. 36-38); Dieselcountry Česko - infografika o registraci nových osobních aut v Evropě podle typu pohonu (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin
Sv. 70, (2026) č. 41
Růst cen bytů se zadrhl, tržní nájemné roste. Jak to teď vypadá s bytem jako investicí? - komentář (s. 8-9); Nobelovu cenu za ekonomii získali Hall a Woodford (s. 10); Víc kariér i životních partnerů. Co čeká svět dlouhověkých - téma číslo o tom, jak prodloužení života změní důchody, práci, rodinu a celou strukturu lidského bytí (s. 12-16); Za deset let budou všechny velké evropské banky jako my - rozhovor s K. Fastem z Revolut Bank (s. 18-24); Levné elektromobily dobývají trh. Výrobcům vydělávají méně (s. 26-29); AI by už dnes rozhodovala lépe než polovina generálních ředitelů - rozhovor s P. Schaffartzikem z technologické společnosti K2 (s. 36-39); Kontrolor, před kterým se pochybení neschová. Úřady experimentují s AI (s. 47-50); Kontroverzní návrh novely zákona o ochraně hospodářské soutěže (s. 60-61); Pod tisíc eur nemakám - infografika k vývoji minimální mzdy v ČR a poměru k průměrné mzdě (s. 65).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin
Sv. 70, (2026) č. 42
Český státní dluh je bezmála čtyři biliony (s. 8); Jen dotace už Evropě nestačí, k moci se dere státní kapitalismus: vlády kupují firmy, půjčují na elektrárny a zaručují továrnám odbyt. Chtějí získat kontrolu nad dodávkami, technologiemi i budoucí prosperitou - téma čísla o státu jako podnikateli (s. 10-15); S každým tankerem si přivážíme vliv cizí mocnosti - rozhovor s investorem P. Pudilem o energetické krizi, proměně globalizace i evropské integraci (s. 16-22); Nastává gerontokracie? Stárnutí populace otevírá spor o politickou moc (s. 24-27); Umělá inteligence prakticky. Jak ji naplno využít, když jsem začátečník (s. 38-41); Čechům to pálí nad poměry - infografika zobrazující žebříček Globálního indexu inovací 2026 (s. 50).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin
Sv. 70, (2026) č. 43
Vláda slíbila, že za rok utáhne opasky. Kdo může být "Kalouskem" téhle koalice - komentář (s. 6-7); Příjmy z prostituce podléhají zdanění - judikát ÚS (s. 11); Cizinci táhnou Česko. Jak migrace ovlivňuje mzdy, inovace nebo bydlení. Každý pátý zaměstnanec pracující v Česku pochází ze zahraničí. Vedle přínosů pro firmy má pracovní migrace i skryté náklady - téma čísla (s. 12-17); Německé koncerny pod tlakem mění pravidla. Pro české firmy je to velká šance - rozhovor se zakladatelem společnosti Oriens K. Orbánem (s. 18-24); Evropa prospala softwarový boom. Proč je to nyní její největší výhoda? (s. 26-29) a související rozhovor s H. Terrym na s. 30-33; Daňový Velký brat. Stát poprvé plošně zkontroluje přes 200 miliard - JMHZ a čerpaná daňová zvýhodnění (s. 34-36); Proměny Česka: evropské miliony propojují hranice. Pravidla je zase dělí (příl. týdeníku Ekonom, s. 38-45); Kdy vymře vaše město - infografika o změně počtu obyvatel českých měst (s. 50).

Euro : ekonomický týdeník
Sv. 2026, č. 20
Další přitažení šroubů není řešením - komentář k cenové regulaci alkoholu v ČR (s. 10); Už zase zvyšování daní - komentář (s. 12); (Ne)chtěná pojistka: třicet let více či méně nechtěné existence má za sebou český Senát. V letošních výročních volbách se pokouší o velký útok hnutí ANO, které horní komoru parlamentu dosud považovalo za zbytečnou a drahou - téma čísla (s. 14-18); Boj o Prahu: volební bitva o vládu nad Prahou (s. 19-20); Arktida jako geopolitické kolbiště (s. 24-27); ETS 2 Česko nemine. 50 miliard z povolenek by ale mohlo: evropský systém emisních povolenek ETS dokázal za dvě dekády srazit emise skleníkových plynů o více než polovinu (s. 38-39); Skotsko má problém s whiskey: tradiční odvětví se potýká s chronickými přebytky, zatímco měnící se spotřebitelské návyky oslabují poptávku - ve spolupráci s Financial Times (s. 42-46); Letiště Praha: nejdřív výkon, potom beton (s. 58).

Euro : ekonomický týdeník
Sv. 2026, č. 21
Jak se Francie topí v dluzích - komentář (s. 12); Česko - datové srdce Evropy: datová centra se stávají místy, kde se tvoří digitální budoucnost. S příchodem umělé inteligence poroste i jejich počet. Bude mít Česko svou AI Gigafactory? A kde najdeme energii, která elektronické srdce Česka požene vpřed? - téma čísla (s. 14-18); Čína staví datová centra jako o závod - ve spolupráci s Financial Times (s. 20-21); Ohrožuje stát své vlastní vojáky? Kdyby armáda musela zítra poslat své lidi do bojů mimo území Česka, nemá pro ně dost krve (s. 24-27); Boj o bateriový boom - bateriová úložiště (s. 34-35); Architekti moderní ekonomie: letošní laureáti Nobelovy ceny naučili centrální banky řídit budoucnost (s. 38); Papír snese všechno. Státní rozpočet pro příští rok s dluhem 386 miliard korun se ve sněmovně ještě ani nezačal projednávat a už se na evropské úrovni probírají ty příští. Česko dostalo v Bruselu razítko na všechny další rozpočty do roku 2030. Míra úspor je až šokující! (s. 40-41); Příliš velký na to, aby padl? - fotbalový klub Manchester City - ve spolupráci s Financial Times (s. 42-46); Energie v drátech ukrytá: budování elektrického věku v meziválečném ČSR bylo dynamické - seriál Byznys první republiky (s. 48-51); Český průmysl má na víc. Potřebuje ale prostor k růstu (s. 58).

Hospodářské noviny
Sv. 70, (2026) č. 191 (5.10.2026)
Fondy našly spojence. I zaměstnavatelé chtějí změny v reformě penzijního spoření (s. 1); Německý autoprůmysl je v krizi a bude ještě hůř. Přišel čas pro razantní řezy (s. 3); Evropa je v rozhodujícím bodu. Teď se ukáže, jestli v ní přežije výroba - rozhovor s francouzským ministrem průmyslu S. Martinem (s. 4); Máme právo platit hotovostí. Přístup k ní se však zhoršuje - komentář (s. 14); Nájmy se mění. Nejde už jen o alternativu k vlastnímu bydlení - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny
Sv. 70, (2026) č. 192 (6.10.2026)
Dodavatelé energií zatím kvůli Íránu příliš nezdražovali. To se teď změní - jak se vyvíjejí ceny plynu a elektřiny (s. 1); Regulace, daňové úlevy, kompenzace. Ceny paliv ovlivňuje v EU většina vlád. Kam svým přístupem zapadá Česko? (s. 4); Škrty na rekvalifikacích i podpoře zabetonují trh a nezaměstnanost poroste - rozhovor s analytikem T. E. Dombrovským (s. 6); Evropa zaspala nástup Číny a neřešila ceny energií. Teď je velmi zranitelná - rozhovor s ekonomem C. Brzeskim o světové a evropské ekonomice, vyhlídkách autoprůmyslu a situaci v Německu (s. 8-9); Čipové akcie za zenitem? Nvidia je nejlevnější za posledních deset let (s. 12); Nájemné roste po celé zemi. Jak to vypadá s bytem jako investicí? - komentář (s. 14).

Hospodářské noviny
Sv. 70, (2026) č. 195 (9.10.2026)
Ministerstvo financí si připravuje půdu pro speciální zdanění bank v Česku. Jsou snadný terč, reagují ekonomové (s. 3); Pražské přebytky dráždí. Na desítky miliard z daní si myslí stát, svůj podíl požadují také další města a kraje - RUD (s. 4); Vláda uleví mladým vyššími odpočty z daní za hypotéky (s. 4); Hyundai v Číně vsadil na elektromobily. Náskok VW, světové dvojky, se snižuje (s. 12); Nová definice závislé práce nezaručuje, že se firmy automaticky vyhnou riziku - komentář (s. 14); Vládní hypoteční bezmoc je pro voliče až příliš viditelná - komentář (s. 15); Jak Češi těží bitcoin v USA (s. 17-19).

Hospodářské noviny
Sv. 70, (2026) č. 197 (13.10.2026)
Inkluze podle Motoristů: krok zpátky před revoluci, hodnotí odborníci. Známe podrobnosti - vzdělávání (s. 3); Ministerstvo financí proti všem. Jeho postoj ke klíčovému návrhu pro start-upy pobouřil byznys i zbytek státní správy (s. 4); Katalogové firmy dál vysávají z živnostníků peníze za zbytečné registrace, úřady po letech chystají přitvrzení (s. 7); Praha má druhé nejméně dostupné vlastní bydlení v Evropě. V první desítce jsou i Brno a Ostrava (s. 10); Evropa versus Čína: od levného dovozu k obraně trhu - komentář (s. 11); Náhodná procházka a budování novokeynesiánské katedrály - komentář k udělení Nobelovy ceny za ekonomii v r. 2026 (s. 12); Jak se zbrojí ve světě - infografika k vývoji celosvětových výdajů na obranu (příl. Obranný průmysl, s. 4).

Hospodářské noviny
Sv. 70, (2026) č. 201 (19.10.2026)
Dražší hypotéky mohou zpomalit růst cen bytů a vytvořit prostor pro slevy (s. 1); Auta se spalováky dostala šanci přežít. Němci a Francouzi uzavřeli dohodu, jdou v ní na ruku i českým požadavkům - zmírnění zákazu prodeje nových aut se spalovacím motorem (s. 3); Jednotné hlášení firmám úlevu zatím nepřineslo, od listopadu hrozí pokuty (s. 6); Překoná bitcoin už příští rok rekord 126 tisíc dolarů? K dalšímu růstu může přispět i zadlužení USA (s. 12); Pozadí pádu francouzských dluhopisů na chvost Evropy - komentář (s. 12).

Hospodářské noviny
Sv. 70, (2026) č. 202 (20.10.2026)
Byty jsou drahé, hypotéky nedostupnější. Velcí pronajímatelé přesto plánují další nákupy - analýza (s. 3); Čína jako "nový OPEC". Proč její schopnost ovlivňovat globální ceny ropy v poslední době roste? (s. 5); Když si jdete pro stamiliony od státu, nemůžete si dělat, co chcete, říká Gody Kocián - rozhovor s náměstkem ministra kultury (s. 8-9); Banky spustily poskytování bezúročných půjček na zelené rekonstrukce domů i bytů. Lidé mohou žádat o miliony - úvěry na bydlení z programu Nová zelená úsporám (s. 12).

Hospodářské noviny
Sv. 70, (2026) č. 206 (26.10.2026)
Stát poprvé plošně zkontroluje přes 200 miliard, které Češi uplatňují na úlevách. Finanční správa získá s novým centrálním sběrem dat detailní přehled o daňových úlevách zaměstnanců (s. 1); Jak vláda spěchala se zrušením televizních a rozhlasových poplatků. Má opozice šanci uspět u Ústavního soudu? (s. 3) a související komentář na s. 14; Amerika na prvním místě? To znamená o samotě. Na spojenectvích vydělala - rozhovor s odbornicí na fungování mezinárodních aliancí profesorkou B. A. Leeds (s. 7); Roste rychleji než Anthropic nebo OpenAI. Švédská Legora mění s AI svět právníků (s. 12); Převodní ceny budou pod větším tlakem. Co může firmám pomoci? - komentář (s. 15).

Hospodářské noviny
Sv. 70, (2026) č. 208 (29.10.2026)
Přestane být Česko rájem kamionů? Vláda zvýší mýtné skoro o pětinu, chtěla ale víc: stát chce získat až čtyři miliardy ročně zvýšením mýtného pro kamiony (s. 1); Nafta může ještě podražit, říkají analytici. Cena přes 50 korun je při současných cenách ropy reálná (s. 3); Anthropic odhaluje obří náklady, slibuje obří příjmy a nechce nést odpovědnost (s. 8-9); Pět akcií spojených s AI, u kterých může být nedávný výprodej příležitostí k nákupu (s. 11); Co zůstane z evropského automobilového průmyslu? - komentář (s. 12); Plošné škrty státních úředníků začínají od špatného konce - komentář (s. 16).

Unes - účetnictví neziskového sektoru
Sv. 24, (2026) č. 9-10
Odpočet na podporu obdobného (odborného?) vzdělávání (s. 3-7); Místní poplatek z pobytu a daň z nemovitostí v praxi spolků (s. 8-12); Jak podat správci daně přiznání k dani z nemovitých věcí (a případně i jiná daňová tvrzení)? (s. 13-18); Co lze sjednat v kolektivní smlouvě v soukromé a veřejné sféře? (s. 19-23); Zákaz diskriminace na pracovišti: formy diskriminačního jednání a postup zaměstnavatele (s. 27-32); Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr ve zdravotním pojištění: specifika, povinnosti a praktické příklady (s. 38-41); Působnost výborů pro audit a jejich role v systému řízení a kontroly (s. 42-45).

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Přehled nových knih

Přehled nových knih

Finance. Bankovnictví. Měnový systém 41
Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace 41
Podnik a podnikání 42
Právo 42
Účetnictví 42
Veřejná správa 43
Ostatní 43

Finance. Bankovnictví. Měnový systém

30636
Paul Blustein
King dollar : the past and the future of the world's dominant currency
King dollar : minulost a budoucnost dominantní světové měny
New Haven and London : Yale University Press, 2026, xxi, 308 stran
Předpovědi, že dolar ztratí svůj status dominantní světové měny, se ozývají již desítky let a jejich intenzita narůstá. Nadšenci do kryptoměn tvrdí, že dolar nahradí bitcoin nebo jiné měnové jednotky založené na blockchainu. Zastánci tvrdé zahraniční politiky varují, že čínský renminbi představuje pro dolar smrtelnou hrozbu. A zastánci zdravé měny předpovídají, že rostoucí americký dluh a inflace jistě oslabí hodnotu dolaru až do té míry, že ztratí svůj význam. P. Blustein tvrdí, že globální nadvláda dolaru a síla amerického finančního arzenálu přetrvají ještě dlouho do budoucna, a to navzdory hrozbám ze strany kryptoměn, Číny a přešlapů Trumpovy administrativy. Varuje však, že s velkou mocí dolaru přichází i velká odpovědnost. - Poznámky. - ISBN: 978-0-300-28846-9 (brožováno)

30722
Pavel Kohout
Miliardové zločiny : největší finanční podvody a skandály
Praha : Grada, 2026, 256 stran
Dvacet příběhů finančních podvodů a skandálů z nedávné i vzdálenější historie, z celého světa i z České republiky (např. příběh Viktora Koženého nebo kuponové privatizace). Každý případ sleduje cestu od okolností, které umožnily jeho vznik, přes období růstu až po okamžik odhalení. Nechybí ani pohled na krátkodobé i dlouhodobé dopady těchto kauz na jednotlivce, instituce i celou společnost. Jednotlivé příběhy doplňují i praktická doporučení pro investory, klienty bank i běžné občany – jak včas rozpoznat rizika, minimalizovat ztráty a vyhnout se nebezpečným finančním schématům. Autor vybral a popisuje případy ze začátku 20. století až po současnost (např. německá hyperinflace z 20. let 20. století, padělání britských liber, pád fondu Long-Term Management, bankovní skandál banky BCCI, případ mediálního magnáta Roberta Maxwella aj.). - První vydání - Terminologický slovník. - ISBN: 978-80-271-6261-1

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace

30719
Ondřej Houska & Michal Půr
Bruselský diktát, aneb, Co školy o EU neučí
[Praha] : Shelfie Publishers s.r.o, 2026, 288 stran : barevné ilustrace
Autoři českého podkastu o EU "Bruselský diktát" vyprávějí s nadhledem, humorem a respektem k faktům příběh dvou set let evropské historie, která vyústila v Evropskou unii, takovou, jakou ji známe v současnosti. V první části pubikace připomínají historii Evropy a popisují, jakou cestou si prošla za dvě stě let od napoleonských válek až k dnešní unii dvaceti sedmi států a do roku 2022, kdy se do Evropy opět vrátila válka. V druhé části popisují "bruselské zákulisí" a objasňují (opět s nadhledem) fungování institucí EU. Vysvětlují jednotlivé pojmy, pravomoci atd. Kde se rozhoduje, kdo tahá za nitky a jak čeští politici v Bruselu hlasují? - Rozšířené vydání - Obsahuje QR s přístupy k rozšiřujícím materiálům. - ISBN: 978-80-909700-3-8

30637
Johan Norberg
Peak human : what we can learn from the rise and fall of golden ages
Lidstvo na vrcholu : co se můžeme naučit z vzestupu a pádu zlatých věků
London : Atlantic Books, 2025, 501 stran : mapky
Zlatý věk se vyznačuje obdobím velkolepého kulturního rozkvětu, vědeckého bádání, technologických úspěchů a hospodářského růstu: starověké Řecko nám dalo demokracii a právní stát, z abbásovského Bagdádu vzešla algebra a moderní medicína a Nizozemská republika nás obohatila o nejvýznamnější umělecká hnutí v Evropě. Každé z těchto období nám proto může dát jedinečné ponaučení o světě, ve

kterém žijeme dnes. Všechny předchozí zlaté věky se však ukázaly jako konečné, ať už v důsledku vnějších tlaků, nebo vnitřního rozkladu. Uznávaný historik J. Norberg v knize zkoumá sedm největších lidských civilizací – starověké Athény, Římskou republiku, abbásovský Bagdád, říši Sung v Číně, renesanční Itálii, Nizozemskou republiku a anglosaský svět – a ptá se: Jak můžeme zajistit, aby náš současný zlatý věk neskončil? - Poznámky. - ISBN: 978-1-83895-729-2 (vázáno)

Podnik a podnikání

30720
Petra Vrbová
Sociální sítě při budování značky zaměstnavatele
Písečná : Pasir tres s.r.o., 2024, 229 stran : barevné ilustrace
Pokud chce firma přilákat ty nejlepší lidi a udržet si stávající zaměstnance, musí svou značku zaměstnavatele budovat systematicky, autenticky a moderně. Tato praktická příručka provede zájemce procesem employer brandingu a HR marketingu. Text srozumitelně ukazuje, jak úzce jsou světy náboru a marketingu propojené a jak efektivně využít sociální sítě k posílení stability na trhu práce. Příručka nabízí ucelený pohled z širší perspektivy i konkrétní návody, tipy a ukázky reálných firem. V jednotlivých kapitolách radí, jak postavit úspěšnou obsahovou strategii na platformách jako LinkedIn, Instagram, Facebook či TikTok. Také se zabývá firemním storytellingem, krizovou komunikací na sítích a programy zaměstnaneckých ambasadorů (Employee Advocacy). Závěr publikace nabízí praktický rejstřík pojmů pro orientaci v moderní marketingové terminologii. - První vydání - Obálkový podnázev: online reputace, offline úspěch. - ISBN: 978-80-11-05469-4

Právo

Úplné znění zákonů (ÚZ)

30640/1690
Sociální zabezpečení : redakční uzávěrka 27.7.2026

Účetnictví

30630VII
Patrik Svoboda, Hana Bohušová, kolektiv autorů
Diskontování v účetnictví ve světle nového zákona. Dotazy z praxe
Praha : Svaz účetních České republiky, 2026, 64 stran
První příspěvek se zabývá připravovaným novým zákonem o účetnictví, který přináší řadu koncepčních změn. Jednou z těch, která si zaslouží pozornost, je systematické zavedení diskontování v účetnictví, tedy zohlednění časové hodnoty peněz při oceňování vybraných aktiv a dluhů. Návrh zákona nově pracuje s pojmem současné hodnoty peněžního toku a navazuje na něj další oceňovací koncepty, včetně naběhlé hodnoty a efektivní úrokové míry. Zavedení diskontování bude klást vyšší nároky na účetní praxi a proto je problematice diskontování v účetnictví věnována první část Metodických aktualit. Následuje část se stanovisky k dotazům z praxe (výstavba sportovní haly a uplatnění odpočtu daně, OSVČ a fakturace průvodcovských služeb pro zahraniční společnost, český plátce DPH a zahraniční plnění, daňově uznatelná rezerva na pěstební činnost, prodej bytu a počítání obratu pro registraci plátce DPH, přechodné ubytování a podmínky osvobození od daně z příjmů ze závislé činnosti, určení DUZP a povinnosti odvodu DPH u nákladů exekuce, ocenění zásob). - Okénko odborné angličtiny. - ISBN: 978-80-7626-069-6 (brožováno)

Veřejná správa

30718
Václav Dobrozemský
Příspěvkové organizace z právního pohledu : (teorie a praxe)
Praha : Wolters Kluwer, 2025, xiv, 265 stran : formuláře
Publikace přináší komplexní rozbor právního rámce příspěvkových organizací zřizovaných územními samosprávnými celky. Zaměřuje se na právní rámec, strukturu, pracovněprávní, ekonomickou a majetkovou problematiku, řízení a kontrolu, ale také na vztahy se zřizovatelem (postavení zřizovatele, vztahy, kontrolní činnosti) a působnost orgánů územních samosprávných celků. Zvláštní pozornost je věnována školským organizacím. Publikace je doplněna analýzou rozsáhlé rozhodovací praxe soudů i názory a pohledy odborné veřejnosti na danou problematiku. Nechybí ani příklady z praxe. - Vydání první - Právní stav publikace je k 1. srpnu 2025. - ISBN: 978-80-286-0094-5

Ostatní

30717
Jan-Werner Müller ; přeložila Markéta Hofmeisterová
Co je to populismus?
Praha : dybbuk, 2017, 118 stran
Politologická studie definuje populismus zejména jako moralistické chápání politiky vymezující se vůči údajně zkorumpovaným elitám, jako trvalý stín zastupitelské demokracie, který se prezentuje jakožto nezpochybnitelný hlas a vůle tzv. lidu, což vede ke zjevnému antipluralismu a podkopávání principů liberální demokracie. Podle populistů jsou to jen oni sami, kdo zastupuje lid a jeho skutečné zájmy. A pokud populisté získají dostatečně velkou moc, vytvoří autoritativní stát. Autor nabízí čtenářům, zastávajícím liberální a demokratické postoje, řadu konkrétních strategií k tomu, jak nejlépe s populisty jednat a zejména jak reagovat na jejich nárokování si hlasu hovořícího za "mlčící většinu" nebo "lid". Po celém světě jsou populisté na vzestupu a schopnost kvalitně reagovat a argumentovat na jejich chování nebyla naléhavější. - Vydání první - Přeloženo z anglického originálu What is populism?. - ISBN: 978-80-7438-183-6

Odbor Provoz ICT
Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:
(otevřeno i pro veřejnost)
9:00 - 12:00 ; 13:00 - 16:00

Úterý a pátek:
9:00 - 12:00 ; 13:00 - 15:00

Čtvrtek:
9:00 - 12:00

Letní výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:
(otevřeno i pro veřejnost)
9:00 - 12:00 ; 13:00 - 15:00

Úterý a pátek:
9:00 - 12:00

tel.:
257042588

e-mail:
knihovna@mfcr.cz

Informace pro veřejnost:
https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna

Intranet:
https://knihovna.urad.mfcr.cz/oknihovne.php

International VAT monitor Finanz-Rundschau Der Betrieb Bulletin for international taxation Bankovnictví The Economist Finansy Soudní rozhledy
Daňová a hospodářská kartotéka Monatsbericht des BMF Hospodářské noviny Poradce veřejné správy Daně a právo v praxi EKO Politická ekonomie
Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik Clo-douane European taxation Euro The Financial regulator Ekonomická revue Prague economic pap
irtschaftsWoche Umsatzsteuer-Rundschau Daňový expert Kapitál Praktický poradce v daňových otázkách Deutsche Bundesbank - Monatsbericht Obo
Právní rozhledy Wirtschaft und Statistik Voprosy ekonomiki Geldpolitik & Wirtschaft Ekonom Financial Times Právník CEE Quarterly Pojistné rozp
Účetnictví Auszüge aus Presseartikeln Národní pojištění Bundesgesetzblatt Statistiken - Daten & Analysen Ekonomické rozhledy Handelsblatt Biate
scal studies The International economy Acta Oeconomica Pragensia Finance a úvěr FinanzArchiv Conjoncture Finanční, daňový a účetní bulletin
inanz-Rundschau Právní rádce Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále Journal of financial crime Finanzmarktstabilitätsbericht Journal of mone